

การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น
อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการปกครอง

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสยาม

พุทธศักราช 2564

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยสยาม

ชื่อเรื่อง (ภาษาไทย) การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น อำเภอเมืองเชียงใหม่
จังหวัดเชียงใหม่
(ภาษาอังกฤษ) Political Participation of People in Local Development of Mueang Chiang Mai
District, Chiang Mai Province

นามผู้วิจัย (ภาษาไทย) โสภา ยอดคีรีย์
(ภาษาอังกฤษ) Mrs. Sopa Yodkeeree

รหัสประจำตัวนักศึกษา 6417900003

สาขา การปกครอง

คณะ บัณฑิตวิทยาลัยสาขารัฐศาสตร์

ปีการศึกษา 2564

สารนิพนธ์ฉบับนี้ได้รับความเห็นชอบจากบัณฑิตวิทยาลัยสาขารัฐศาสตร์แล้ว

อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิตภา ธีรสิริกุล)

วันที่ 6 เดือน สิงหาคม พ.ศ. 2565

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชาญชัย จิตรเหล่าอาพร)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัยสาขารัฐศาสตร์

วันที่ 6 เดือน สิงหาคม พ.ศ. 2565

บทคัดย่อ

ชื่อเรื่อง : การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น
อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่

โดย : โสภา ยอดศรีชัย

ชื่อปริญญา : รัฐศาสตรมหาบัณฑิต

สาขา : การปกครอง

อาจารย์ที่ปรึกษาประจำตัวนักศึกษา :

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิตภา ธิรสิกุล)

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ เพื่อศึกษาระดับและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในพัฒนาท้องถิ่น อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ และเพื่อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในพัฒนาท้องถิ่น อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ โดยใช้วิธีการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยคือประชาชนทั่วไปที่อาศัยอยู่ในอำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 400 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ แบบสอบถาม สถิติพื้นฐานในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบน และการวิเคราะห์จำแนกพหุ (MCA) ผลการศึกษา พบว่า 1) การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในพัฒนาท้องถิ่น อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.49$, S.D. = 1.93) 2) ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ รายได้ และปัจจัยด้านบทบาทของกลุ่มผลประโยชน์และพรรคการเมือง และบทบาทของผู้นำทางการเมือง ไม่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในพัฒนาท้องถิ่น อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในพัฒนาท้องถิ่น ได้แก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ควรส่งเสริมพัฒนาการสื่อสารทางการเมือง การสื่อสารประชาสัมพันธ์ข้อมูลต่างๆ ผ่านช่องทางต่างๆ หรือสื่อสังคมออนไลน์ให้ประชาชนได้รับทราบข้อมูล

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วมทางการเมือง, การท้องถิ่น, จังหวัดเชียงใหม่

Abstract

Title : Political Participation of People in Local Development
of Mueang Chiang Mai District, Chiang Mai Province

By : Sopa Yodkeeree

Degree : Master of Political Science (Government)

Major : Political Science (Government)

Advisor :

(Asst.Prof. Dr. Jidapa Thirasirikul)

This research aimed at studying the level and factors influencing people's political participation in local development of Mueang Chiang Mai District, Chiang Mai Province and suggesting guidelines for the development of people's political participation in local development of Mueang Chiang Mai District, Chiang Mai Province. The research utilized quantitative research method and collected data from samples 400 people of Mueang Chiang Mai District, by employing a questionnaire. The statistical techniques were frequency, percentage, Mean, deviation and Multiple Discriminant Analysis (MCA). The study found that: 1) the level of people's political participation in local development of Mueang Chiang Mai District, Chiang Mai Province was at a high level ($\bar{x}=3.49$, S.D.=.193); 2) the factors included gender, age, occupation, income, and roles of interest groups and political parties, and the role of political leaders were no statistical influence on the political participation of the people in the local development of Mueang Chiang Mai District Chiang Mai Province at .05 level of significance; 3) suggestions for development guidelines for people's political participation in local development, were that, local government organizations in the area should promote and improve political communication to inform people through organization communication channels or social media.

Keyword: political participation, local development, Chiang Mai Province

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์เรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ เล่มนี้สามารถสำเร็จลุล่วงสมบูรณ์ได้ตามคำแนะนำให้ คำปรึกษาที่ดีจากอาจารย์ที่ปรึกษา คณบดีบัณฑิตวิทยาลัยสาขารัฐศาสตร์ คณาจารย์คณะ รัฐศาสตร์ที่ให้การสนับสนุนการจัดทำสารนิพนธ์ พร้อมทั้งขอขอบคุณประชาชนกลุ่มตัวอย่าง อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ ที่เสียสละเวลาในการตอบแบบสอบถามในครั้งนี้

ผู้วิจัยมีความคาดหวังอย่างยิ่งว่าสารนิพนธ์เรื่องการมีส่วนร่วมทางการเมืองของ ประชาชนในพัฒนาท้องถิ่น อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งใน การศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษา ประชาชน ผู้ที่สนใจ หรือแควงวิชาการ และหากสารนิพนธ์ มีข้อบกพร่องประการใด ต้องขออภัย ไว้ ณ โอกาสนี้

โสภา ยอดศิริย์

กรกฎาคม 2565

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	(ก)
ABSTRACT.....	(ข)
กิตติกรรมประกาศ.....	(ค)
สารบัญ.....	(ง)
สารบัญตาราง.....	(ฉ)
สารบัญรูปภาพ.....	(ช)
บทที่ 1 บทนำ	
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย.....	3
1.3 ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย.....	3
1.4 ขอบเขตการวิจัย.....	3
1.5 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	4
1.6 สมมติฐานการวิจัย.....	5
1.6 นิยามศัพท์.....	5
บทที่ 2 การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	
2.1 แนวคิดการมีส่วนร่วมทางการเมือง.....	7
2.2 แนวคิดกลุ่มผลประโยชน์และพรรคการเมือง.....	11
2.3 แนวคิดผู้นำทางการเมือง.....	17
2.4 งานวิจัยอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง.....	19
บทที่ 3 วิธีการศึกษา	
3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	21
3.2 ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา.....	21
3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล.....	22

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการศึกษา	
ส่วนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคล.....	24
ส่วนที่ 2 บทบาทของกลุ่มผลประโยชน์และพรรคการเมือง.....	26
ส่วนที่ 3 บทบาทของผู้นำทางการเมือง.....	27
ส่วนที่ 4 การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่.....	28
ส่วนที่ 5 ผลการวิเคราะห์การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่.....	30
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	
5.1 สรุปผลการศึกษา.....	31
5.2 อภิปรายผล.....	33
5.3 ข้อเสนอแนะ.....	35
บรรณานุกรม.....	37
ภาคผนวก.....	40
- ภาคผนวก ก แบบสอบถาม.....	41
- ภาคผนวก ข ค่าความเชื่อมั่น.....	47
ประวัติผู้วิจัย.....	50

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
4.1	แสดงจำนวน ร้อยละของประชาชนกลุ่มตัวอย่างในอำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่..... 24
4.2	แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของประชาชนที่มีความคิดเห็นต่อบทบาท ของกลุ่มผลประโยชน์และพรรคการเมือง..... 26
4.3	แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของประชาชนที่มีความคิดเห็นต่อบทบาทของ ผู้นำทางการเมือง..... 27
4.4	แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของประชาชนที่มีความคิดเห็นต่อ การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในพัฒนาท้องถิ่น อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่..... 28
4.5	การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ในพัฒนาท้องถิ่น อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่..... 30

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	4
2.1 ภาพจำลองชั้นบันไดและระดับการมีส่วนร่วม.....	11

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สำหรับการเมืองและการปกครองตามแนวคิดปรัชญาของระบอบประชาธิปไตยเกิดขึ้นด้วยปรัชญาบนรากฐานการปกครองที่ให้อำนาจกับประชาชน โดยประชาชนและเพื่อประชาชน หรือประโยชน์สาธารณะของรัฐ ซึ่งถือว่าอำนาจสูงสุด หรืออำนาจอธิปไตยต้องเป็นของปวงชน โดยที่ประชาชนมีอำนาจหน้าที่จะปกครองตนเองได้โดยตรง แต่เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบการเมืองในบางรัฐนั้นในมิติทางปฏิบัติของการปกครองกลับไม่สามารถกระทำได้อย่างสอดคล้องเหมาะสมกับรัฐ จึงก่อให้เกิดแนวคิด รูปแบบของการปกครองประชาธิปไตยในลักษณะของรูปแบบผู้แทน โดยประชาชนเป็นผู้ที่มีอำนาจหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญในการเลือกผู้แทนขึ้นทำหน้าที่ทางการเมืองแทนตน จึงทำให้อำนาจ หน้าที่ บทบาทของผู้แทน จึงเป็นผู้ปกครอง อำนาจตามกฎหมาย เป็นรัฐบาลฝ่ายบริหาร ในการกำหนดนโยบาย และดำเนินการควบคุมให้มีการปฏิบัติตามนโยบาย

อย่างไรก็ตามนั้น ด้วยภายใต้วิธีการปกครองในระบอบประชาธิปไตย กำหนดให้พลเมืองในรัฐเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย ได้มุ่งหวังวิธีให้ประชาชนควรมีความพร้อมปัจจัยที่เกื้อหนุนสนับสนุนในแนวคิดระบอบประชาธิปไตย เช่น การตระหนักตั้งใจต่อความเป็นพลเมืองที่ดีเอาใจใส่ต่อสังคมรัฐ ความมุ่งมั่นปณิธานมีส่วนร่วมในบทบาท สนใจต่อกระบวนการทางสังคมและการเมือง หรือติดตาม ควบคุมการทำงานของรัฐอย่างจริงจัง หรือประชาชนควรมีพฤติกรรมทางการเมือง วัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ที่ให้ตระหนักถึงกระบวนการของการเมือง การบริหารทั้งในเชิงนโยบาย การพัฒนา และการติดตามตรวจสอบผู้ใช้อำนาจหรือผู้ปกครอง รัฐบาล ทั้งระดับชาติและระดับชุมชนในท้องถิ่นผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมทางการเมือง

จากข้างต้นจึงเห็นได้ว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองถือเป็นหัวใจสำคัญของ กระบวนการนโยบายสาธารณะ และมีความเกี่ยวข้องกับบทบาทของทุกภาคส่วนทางสังคม โดยการมีส่วนร่วมของประชาชนในฐานะพลเมือง หรือ Citizen Participation นั้น มีได้หลายระดับ ซึ่งทฤษฎีบันได 8 ขั้นของ Amstein (1969) ที่เรียกว่า Ladder of Citizen Participation นับเป็นหนึ่งในแนวทางการศึกษาที่สำคัญสำหรับการวางรากฐานประชาธิปไตยตั้งแต่ระดับท้องถิ่นถึงระดับชาติ โดยอธิบายให้เห็นว่าระดับการมีส่วนร่วมของการเมืองภาคพลเมืองนั้นมีอยู่ 8 ระดับ หรือ 8 ขั้นบันได ประกอบด้วย

1. การกำกบจัดการได้ (Manipulation) คือ พลเมืองขาดการรับรู้ เป็นเพียงเปรียบเหมือนเป็นตรายางรับรองให้ผู้มีอำนาจในทางการเมือง เช่น ถูกสั่งการหรือกำกบให้มาเป็นกรรมการเพื่อลงชื่อให้การสนับสนุนแต่เพียงเท่านั้น

2. ชั้นเชี่ยวชาญรักษา (Therapy) คือ พลเมืองบางคนพอมีโอกาสได้รับรู้ หากต้องเชื่อฟังดำเนินการตามความต้องการของผู้มีอำนาจ

3. ชั้นการให้ข้อมูลข่าวสาร (Informing) คือ พลเมืองเฉพาะกลุ่มได้รับการสื่อสารแบบเฉพาะเจาะจงเพื่อให้เกิดการรับทราบและยอมรับในเรื่องนั้นๆ ตามที่ผู้อำนาจต้องการ พลเมืองจึงได้รับเพียงข้อมูลข่าวสาร ถือเป็น การสื่อสารทางเดียว ไม่มีช่องทางอื่นให้พลเมืองแสดงความเห็นหรือแสดงออกทั้งในด้านสนับสนุนและ โดยเฉพาะความเห็นต่าง

4. ชั้นการปรึกษาหารือ (Consultation) คือ พลเมืองสามารถมาให้ข้อมูล ข้อคิดเห็นในเวทีหรือผ่านช่องทางต่างๆ เช่น public hearing การสำรวจความเห็น หากแต่ยังไม่มีอำนาจในการตัดสินใจ

5. ชั้นการปลอบใจ (Placation) คือ พลเมืองจำนวนหนึ่งเท่านั้นที่มีโอกาสเข้ามาอยู่ในกลไกการตัดสินใจนี้ แต่กลับพบว่าพลเมืองเหล่านี้ต่างก็ขาดอิทธิพลที่มากเพียงพอต่อการต่อรองผลประโยชน์สาธารณะได้ทุกเรื่อง

6. ชั้นความร่วมมือ (Partnership) คือ พลเมืองและผู้มีอำนาจทางนโยบายมาร่วมกันวางแผนและตัดสินใจผ่านคณะกรรมการร่วม ซึ่งเป็นการแสดงบทบาทในฐานะผู้มีส่วนร่วมทั้งในการแสดงความคิดเห็นและการตัดสินใจร่วมกัน

7. ชั้นอำนาจการเป็นตัวแทน (Delegated Power) คือ พลเมืองได้รับมอบหมายให้เป็นผู้มีอำนาจในการตัดสินใจเรื่องนั้นๆ ด้วยตนเอง หากแต่ยังขาดความไว้วางใจจากผู้มีอำนาจด้วยฉันทานุมัติอย่างเต็มที่

8. ชั้นการควบคุมโดยประชาชน (Citizen Control) คือ พลเมืองเข้ามาควบคุมกระบวนการโดยมีอำนาจเต็มที่ในการตัดสินใจในกระบวนการต่างๆ ทั้งด้านนโยบายและแนวทางการแก้ไขปัญหาในทุกขั้นตอน

โดยจะพบว่า แต่ละชั้นบันไดของ Arnstein (1969) นั้น ได้สะท้อนถึง บทบาทของประชาชนในฐานะพลเมืองที่มีปฏิสัมพันธ์กับระบบการเมืองได้เป็นอย่างดี

ทั้งนี้เมื่อพิจารณาถึง บทบาทของประชาชนในการมีส่วนร่วมในกิจกรรมสาธารณะ อาทิ การจัดการดำเนินการภายในวิสาหกิจชุมชนต่างๆ ย่อมเห็นว่า ประชาชนต่างเข้าไปมีบทบาทและหน้าที่ในการพัฒนาท้องถิ่นร่วมกันภายใต้แนวทางของการจัดการวิสาหกิจชุมชนที่ยึดโยงประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม (Participatory Democracy) ซึ่งวิสาหกิจชุมชนส่วนใหญ่มักได้รับการสนับสนุนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่วิสาหกิจชุมชนเหล่านั้นจัดตั้งอยู่ ขณะเดียวกัน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่างก็พยายามเปิด โอกาสให้ประชาชนสามารถแสดงบทบาทการมีส่วนร่วมใน

การปกครองด้วยตนเองในด้านอื่นๆ เช่น การทำประชาพิจารณ์ มีภาคประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วม ดำเนินโครงการ แสดงความเห็น หรือแนวทางการแก้ไขปัญหาต่อท้องถิ่นต่อผู้บริหารท้องถิ่น เป็นต้น

ดังนั้น การวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในพัฒนาท้องถิ่นตามแนวคิดการมีส่วนร่วมของการเมืองประชาชนทั้ง 8 ระดับ หรือ 8 ขั้นบันได ของ Arnstein อันจะเป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมการพัฒนากระบวนการปกครองในระบบประชาธิปไตยในระดับท้องถิ่นให้ดียิ่งขึ้น

1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่

1.2.2 เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่

1.2.3 เพื่อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่

1.3 ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1.3.1 ทราบถึงระดับและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่

1.3.2 ทราบถึงการกำหนดทิศทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่

1.3.3 ทราบถึงรูปแบบ ลักษณะในการนำแนวคิดการมีส่วนร่วมของการเมืองภาคพลเมืองของ Arnstein (1969) ในการศึกษาบริบทการเมืองไทย

1.4 ขอบเขตการวิจัย

1.4.1 การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ที่มุ่งเน้นแนวคิดการมีส่วนร่วมของการเมืองภาคพลเมือง 8 ระดับ หรือ 8 ขั้นบันไดของ Arnstein (1969) ในการศึกษา

1.4.2 การวิจัยนี้มุ่งเน้นการศึกษาในอำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Sampling) กล่าวคือ ในขั้นตอนแรกมีวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยวิธีการจับฉลากรายชื่อตำบลที่จะศึกษาจำนวน 4 ตำบล และใน

ขั้นตอนที่สองใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่ายด้วยการจับสลากรายชื่อหมู่บ้านในตำบลนั้นๆ อีกครั้งที่จะศึกษาจำนวน 4 หมู่บ้าน โดยมีจำนวนผู้ให้ข้อมูลหมู่บ้านละ 100 คน ซึ่งได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน จากประชากรในปี 2563 จำนวนทั้งสิ้น 223,767 คน (พิชญานา ศิริรัตน์, 2563) ประกอบด้วย

- 1) หมู่ที่ 2 บ้านเจ็ดยอด อยู่ใน ตำบลช้างเผือก
- 2) หมู่ที่ 4 บ้านห้วยทราย อยู่ใน ตำบลสุเทพ
- 3) หมู่ที่ 7 บ้านตำหนักใหม่ อยู่ใน ตำบลแม่เหิยะ
- 4) หมู่ที่ 2 บ้านฟ้าฮ่าม/บ้านลังกา อยู่ใน ตำบล ฟ้าฮ่าม

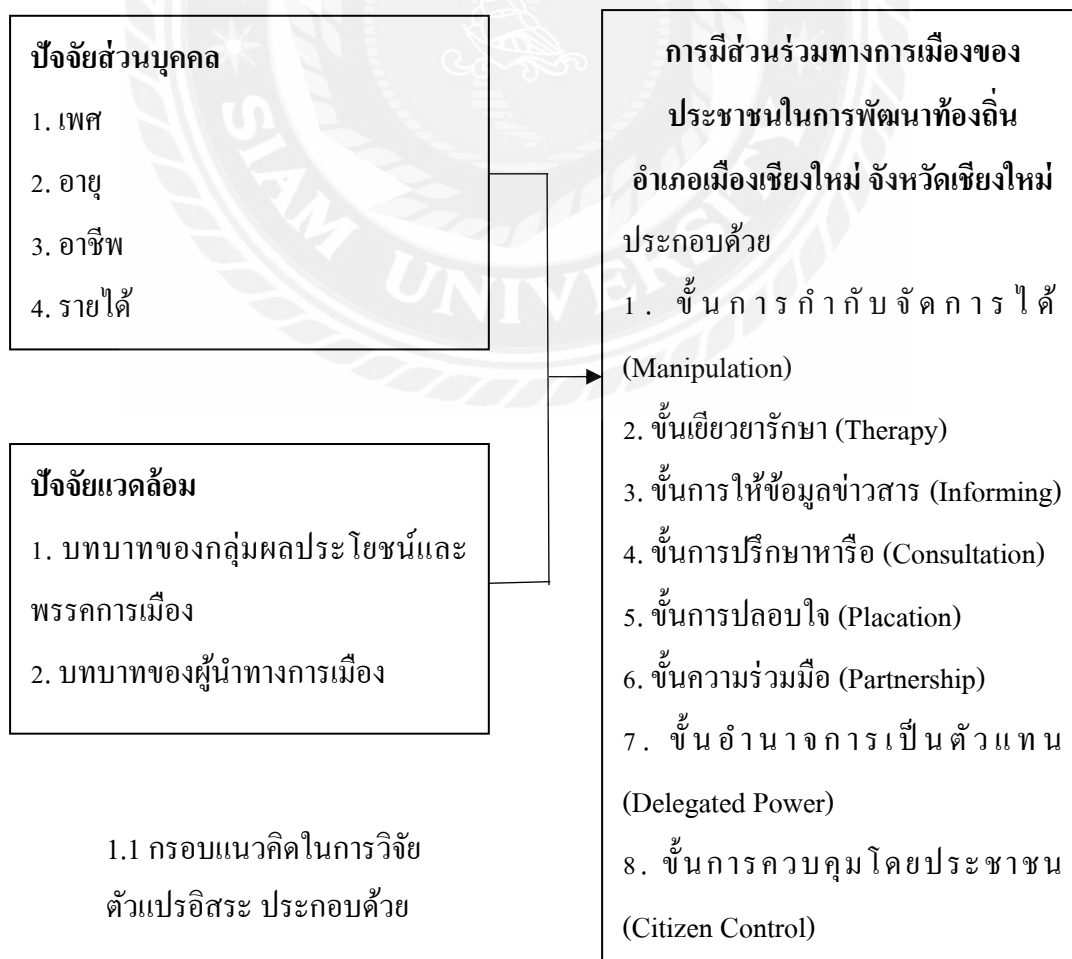
1.4.3 การวิจัยนี้มีระยะเวลาในการศึกษา ตั้งแต่ เดือน พฤษภาคม - กรกฎาคม พ.ศ. 2565

1.5 กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นอำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่” เป็นการศึกษาตามแนวคิดการมีส่วนร่วมของการเมืองภาคพลเมือง 8 ระดับ หรือ 8 ขั้นบันได ของ Amstein (1969) ซึ่งประกอบด้วยตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม

1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย
ตัวแปรอิสระ ประกอบด้วย

ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ 1) เพศ 2) อายุ 3) อาชีพ 4) รายได้

ปัจจัยแวดล้อม ได้แก่ 1) บทบาทของกลุ่มผลประโยชน์และพรรคการเมือง และ 2) บทบาทของผู้นำทางการเมือง

ตัวแปรตาม ได้แก่ การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ ประกอบด้วย 1) ขั้นตอนการกำกับจัดการได้ (Manipulation) 2) ขั้นตอนเยียวยารักษา (Therapy) 3) ขั้นตอนการให้ข้อมูลข่าวสาร (Informing) 4) ขั้นตอนการปรึกษาหารือ (Consultation) 5) ขั้นตอนการปลอบใจ (Placation) 6) ขั้นตอนความร่วมมือ (Partnership) 7) ขั้นตอนอำนาจการเป็นตัวแทน (Delegated Power) และ 8) ขั้นตอนการควบคุมโดยประชาชน (Citizen Control)

1.6 สมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานที่ 1 บทบาทกลุ่มผลประโยชน์และพรรคการเมืองมีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่

สมมติฐานที่ 2 บทบาทผู้นำทางการเมืองมีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่

1.7 นิยามศัพท์

เพศ หมายถึง เพศชาย และเพศหญิง

อายุ หมายถึง กลุ่มที่มีอายุต่ำกว่า 20 ปี 21-40 ปี 41-60 ปี และ 61 ปีขึ้นไป

อาชีพ หมายถึง ข้าราชการหรือรัฐวิสาหกิจ พนักงานเอกชน เกษตรกร รับจ้างหรืออิสระ และอื่นๆ

รายได้ หมายถึง กลุ่มที่มีรายได้ต่อเดือนไม่เกิน 15,000 บาท 15,001-30,000 บาท และ 30,100 บาทขึ้นไป

การมีส่วนร่วมทางการเมือง เป็น การใช้อำนาจที่แสดงบทบาทออกผ่านการกระทำในกิจกรรมสาธารณะต่างๆ ที่เห็นได้ชัดในกระบวนการนโยบายสาธารณะของประชาชนในฐานะพลเมืองของรัฐ

การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ หมายถึง การมีส่วนร่วมของการเมืองภาคพลเมือง 8 ระดับ หรือ 8 ขั้นบันไดของ Arnstein (1969) ประกอบด้วย 1) การกำกับจัดการได้ (Manipulation) 2) ขั้นตอนเยียวยารักษา (Therapy) 3) ขั้นตอนการให้ข้อมูลข่าวสาร (Informing) 4) ขั้นตอนการปรึกษาหารือ (Consultation) 5) ขั้นตอนการปลอบใจ

(Placation) 6) ^๕ชั้นความร่วมมือ (Partnership) 7) ^๖ชั้นอำนาจการเป็นตัวแทน (Delegated Power) และ 8) ^๗ชั้นการควบคุมโดยประชาชน (Citizen Control)

ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองตามการจำแนกของ Arnstein (1969) หมายถึงระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน จำแนกเป็น 3 ระดับ ได้แก่

1) บันไดขั้นที่ 1 - 2 อยู่ในระดับการมีส่วนร่วมเทียมหรือไม่มีส่วนร่วม (Pseudo Participation or Non- participation) เนื่องจากประชาชนไม่มีบทบาทในการใช้อำนาจเพราะอยู่ในฐานะผู้ตามในทางการเมือง

2) บันไดขั้นที่ 3 - 5 อยู่ในระดับการมีส่วนร่วมบางส่วนหรือการมีส่วนร่วมระดับพิธีกรรม (Partial Participation or Degree of Tokenism) เนื่องจากประชาชนเริ่มมีอิทธิพลในกระบวนการนโยบายมากขึ้น หากแต่ยังไม่มีอำนาจในการตัดสินใจ

3) บันไดขั้นที่ 6 - 8 อยู่ในระดับการมีส่วนร่วมแท้จริง หรือการมีส่วนร่วมในระดับอำนาจ (Genuine Participation or Delegated of Citizen Power Participation) เนื่องจากประชาชนมีอิทธิพลในกระบวนการนโยบาย ดังพบมีการใช้อำนาจในการตัดสินใจด้วยตนเองมากขึ้นตามลำดับ

บทบาทของกลุ่มผลประโยชน์และพรรคการเมือง หมายถึง การแสดงออกของกลุ่มผลประโยชน์และพรรคการเมืองที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างน้อย 2 ลักษณะ ได้แก่ 1) การเพิ่มจำนวนสมาชิกของกลุ่มและพรรคการเมืองในการขับเคลื่อนกิจกรรมทางการเมือง และ 2) การแสดงออกทางการเมืองในนามของกลุ่มผลประโยชน์หรือพรรคการเมืองทั้งในด้านการสื่อสาร การแสดงบทบาทสนับสนุนหรือต่อต้าน การผลักดันนโยบาย เป็นต้น

บทบาทของผู้นำทางการเมือง หมายถึง การแสดงออกของบุคคลที่มีคุณลักษณะสำคัญในการแสดงอิทธิพลทางการเมืองทั้งเกิดจากบุคลิกส่วนบุคคลหรือตำแหน่งแห่งที่ในการนำพาบุคคลหรือกลุ่มให้ขับเคลื่อนกิจกรรมทางการเมืองไปตามทางที่ตนหรือองค์กรมุ่งมั่นให้บรรลุผล โดยการนำที่เกิดขึ้นในกระบวนการนโยบายนั้นถือเป็นสิ่งสนับสนุนให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองทั้งในมิติผู้ตามและมิติผู้ร่วมกำหนดนโยบายต่างๆ จนอาจกลายเป็นผู้นำในอนาคตได้

บทที่ 2

การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น อำเภอเมือง เชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่” มีการทบทวนวรรณกรรมที่เป็นแนวคิดและทฤษฎีที่สำคัญ ได้แก่ แนวคิด ทฤษฎีการมีส่วนร่วมทางการเมือง เช่นการมีส่วนร่วมของการเมืองภาคพลเมือง 8 ระดับ หรือ 8 ขั้นบันไดของ Arnstein (1969) แนวคิดกลุ่มผลประโยชน์และพรรคการเมือง แนวคิดผู้นำทางการเมือง และงานวิจัยอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องว่าด้วยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเมืองหรือการปกครองในระบอบประชาธิปไตย มีรายละเอียดที่สำคัญดังนี้

2.1 แนวคิดการมีส่วนร่วมทางการเมือง

สำหรับแนวคิดการมีส่วนร่วมทางการเมือง เป็นหัวใจสำคัญของประชาชนต่อการปกครอง ในรัฐธรรมนูญเจ้าของอำนาจอธิปไตยตามหลักประชาธิปไตย เมื่อพิจารณาเรื่องการมีส่วนร่วมในการเมืองของ Arnstein (1969) น่าสนใจเนื่องจาก Arnstein ได้อธิบายการมีส่วนร่วมของการเมืองภาคพลเมือง ไว้ 8 ระดับ หรือ 8 ขั้นบันได ซึ่งมีรายละเอียดสำคัญ คือ

2.1.1 ความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมือง

คำว่า การเมืองนั้นมีนักปรัชญาสมัยกรีกโบราณ นักวิชาการสมัยใหม่ได้อธิบายคำนี้ไว้มากมาย อาทิเช่น เพลโต ได้กล่าวไว้ว่า การเมืองคือสิ่งที่นครรัฐ (Polis) ส่วน Dahl นั้นได้กล่าวในประเด็นด้วยกันว่า การเมืองนั้นเป็นเรื่องอำนาจ ที่สามารถบังคับให้ปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ ซึ่งเป็นอำนาจอันชอบธรรม. ส่วนมุมมองของ Lasswell เห็นว่าการเมืองนั้นเกี่ยวกับอิทธิพล หรือผู้ทรงอิทธิพล พร้อมกันนั้นยังเป็นเรื่องของใครที่จะได้อะไร ได้เมื่อไร และได้อย่างไร (สุริยันต์ สุวรรณราช. 2542) ขณะที่ นักวิชาการอย่าง Easton ได้อธิบายไว้ในช่วงปี 1971 ให้อธิบายให้คำจำกัดความของการเมืองว่าเป็นเรื่องของขั้นตอนรวมถึงกระบวนการที่มีการใช้อำนาจ บทบาทหน้าที่จัดสรรทรัพยากร หรือสิ่งที่มีคุณค่าในรัฐหรือในสังคม และรวมถึงกิจกรรมต่างๆ ที่อยู่ในเขตแดนอำนาจของระบบการเมือง กล่าวคือ เป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการจัดสรรสิ่งที่มีคุณค่าเพื่อสังคม โดยมีอำนาจบังคับ ให้มีการปฏิบัติตามการจัดสรรนั้น ซึ่งเห็นได้ว่า การเมือง เป็นเรื่องของอำนาจที่แสดงออกผ่านการกระทำในเชิงปฏิสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องกับทั้งระดับบุคคล กลุ่มบุคคล และสังคมโดยรวม

คำว่า “การมีส่วนร่วม (Participation)” มีนักวิชาการหลาย ท่านได้ให้ความหมายการมีส่วนร่วมไว้ อาทิ

Easton (1971) ได้กล่าวสรุปว่าการมีส่วนร่วมถือว่าเป็นกิจกรรมที่มีลักษณะอันสำคัญต่อกระบวนการทางการเมืองการจัดการเรื่องปัญหา การบริหารจัดการของสังคมยุคใหม่ ซึ่งเน้นเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นสำคัญ เพื่อเสนอข้อเรียกร้องและการส่งเสริมสนับสนุนที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการทางการเมือง เป็นต้น

บวรศักดิ์ อุวรรณโณ และถวิลวดี บุรีกุล (2548) อธิบายว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองนั้น เป็นเรื่องที่ไม่ควรเป็นที่จะมีการตัดสินใจของคน หรือกลุ่มคณะคนเพียงไม่กี่คน แต่ควรเป็นการตัดสินใจร่วมกันของคนส่วนใหญ่ในสังคมตามระบอบประชาธิปไตย

สถาบันประปวกเกล้า (2545) ชี้ให้เห็นว่า ประเด็นการมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านการเมืองนั้น เป็นการส่งเสริม ให้อำนาจ หน้าที่ และ โอกาสกับภาคของประชาชนได้มีส่วนร่วมและเข้ามามีบทบาท ตัดสินใจ รับผลประโยชน์ หรือร่วมกันแบ่งปัน จัดสรรปัจจัยที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์ต่อท้องถิ่น ต่อวิถีชีวิต คุณภาพชีวิตของประชาชน เป็นต้น

ตามที่ได้อธิบายดังกล่าวจากข้างต้นนั้น กล่าวสรุปการมีส่วนร่วมได้ว่าเป็นการมีบทบาทของประชาชนต่อกิจกรรมในกระบวนการหรือขั้นตอนของสังคม ซึ่งภายใต้กระบวนการทางการเมืองแล้วนั้น การมีส่วนร่วมทางการเมือง จึงเป็นเป็นเรื่องของการใช้อำนาจที่แสดงบทบาทออกผ่านการกระทำในกิจกรรมสาธารณะต่างๆ ที่เห็นได้ชัดในกระบวนการนโยบายสาธารณะของประชาชนในฐานะพลเมืองของรัฐ ซึ่งการมีส่วนร่วมทางการเมืองมีลักษณะที่รวมกันสองประการได้แก่ (1) ต้องเป็นไปตามความสมัครใจและ (2) ต้องมีจุดมุ่งหมายเพื่อมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของผู้มีอำนาจ นอกจากนั้น กิจกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองต้องเป็นไปตามที่ระบบการเมืองและกฎหมายกำหนดให้กระทำได้ หรืออาจใช้วิธีการที่ไม่ถูกต้องตามกฎหมายก็ได้ (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. 2561: 13)

2.1.2 การมีส่วนร่วมของการเมืองภาคพลเมือง 8 ระดับ หรือ 8 ขั้นบันไดของ Arnstein (1969)

Sherry R. Arnstein (1969) อธิบายว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนจัดเป็นอำนาจประเภทหนึ่งของประชาชนที่แสดงถึงบทบาทความเป็นพลเมืองรัฐ ภายใต้กระบวนการการจัดสรรอำนาจ (Redistribution of power) ผ่านการส่งเสริมให้ประชาชนผู้ไร้ซึ่งอำนาจหรือขาดบทบาทที่มักขาดโอกาส ถูกกีดกัน หรือ ถูกแยกออกจากกระบวนการทางการเมืองให้เข้ามามีส่วนร่วมอย่างจริงจังในกระบวนการทางการเมืองในหลากหลายช่องทาง ทั้งนี้ตามแนวคิดดังกล่าว ระดับของการมีส่วนร่วมของประชาชนสามารถแบ่งออกได้เป็นทั้งหมด 8 ระดับ ดังต่อไปนี้

1. **ขั้นการกำกับจัดการได้ (Manipulation):** กลุ่มประชาชนที่รวมตัวกันในรูปแบบต่างๆ เช่น คณะกรรมการที่ปรึกษา คณะกรรมการตรวจสอบ ฯลฯ เปรียบเสมือน “ตรายาง” ที่ถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือสำหรับการสร้างหรือแสวงหาการสนับสนุน แทนที่จะเป็นการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างแท้จริง ลำดับขั้นต่ำสุดของขั้นบันไดแห่งการมีส่วนร่วมนี้แสดงถึงการบิดเบือนการมีส่วนร่วมของประชาชนให้ประชาชนให้กลายเป็นเครื่องมือประชาสัมพันธ์กิจกรรมหรือนโยบายของผู้มีอำนาจ

2. **ขั้นการเยียวยารักษา (Therapy):** จากการทดลองพฤติกรรมกลุ่มโดยผู้เชี่ยวชาญด้านจิตวิทยา ความไร้ซึ่งอำนาจ (Powerless) เปรียบเสมือนความเจ็บป่วยทางจิตใจ การบำบัดรักษาจึงเป็นการให้ประชาชนบางคนพอมีโอกาสดูบ้าง หากยังจำต้องเชื่อฟังดำเนินการตามความต้องการของผู้มีอำนาจเป็นหลัก

3. **ขั้นการให้ข้อมูลข่าวสาร (Informing):** การให้ข้อมูลเกี่ยวกับสิทธิหน้าที่ ความรับผิดชอบ และทางเลือกนโยบายต่างๆ แก่ประชาชนเฉพาะกลุ่มภายใต้แนวทางการสื่อสารทางเดียว (One Way Communication) การไหลข้อมูลทางเดียว (One Way Flow Information) เนื่องจากขาดช่องทางสำหรับการตอบสนองความต้องการ (No Feedback) และขาดการให้อำนาจแก่ประชาชนในการต่อรอง ดังนั้น ข้อมูลข่าวสารที่ประชาชนได้รับมักอยู่ ณ ขั้นตอนท้ายสุดของการวางแผนแล้ว ประชาชนแทบไม่มีโอกาสในการเปลี่ยนแปลงกิจกรรมและโครงการที่ถูกออกแบบมา เครื่องมือที่ใช้ในการสื่อสารดังกล่าวล้วนอยู่ภายใต้การควบคุมของผู้มีอำนาจ ได้แก่ สื่อสารมวลชน เอกสารสรุปโครงการ โปสเตอร์ และการให้ข้อมูลอื่นๆ ตามความคิดเห็นของผู้มีอำนาจ เป็นต้น

4. **ขั้นการปรึกษาหารือ (Consultation):** การชักชวนให้ประชาชนออกมาแสดงความคิดเห็น เช่น การสำรวจความคิดเห็น การประชุมชุมชน การทำประชาพิจารณ์ ฯลฯ กิจกรรมดังกล่าวเป็นวิธีการพยายามดึงดูดประชาชนให้มาเข้าร่วมและปริมาณการมีส่วนร่วม ยังสามารถวัดผลออกเป็นเชิงปริมาณได้ เช่น จำนวนประชาชนที่เข้าร่วมการประชุม จำนวนเอกสารที่แจกออกไป จำนวนแบบสอบถามที่ประชาชนตอบ เป็นต้น ประชาชนจึงทำได้เพียงการให้ข้อมูล ข้อคิดเห็นในเวทีหรือผ่านช่องทางต่างๆ หากแต่ยังไม่มีอำนาจในการตัดสินใจ

5. **ขั้นการปลอบใจ (Placation):** ประชาชนเริ่มที่จะมีอิทธิพล แต่ยังคงอยู่ภายใต้สภาวะของการทำให้ประชาชนตระหนักถึงความชอบธรรมของภาครัฐ (Tokenism) อยู่ กล่าวคือ ประชาชนสามารถให้คำปรึกษาหรือเข้าร่วมในกระบวนการวางแผนได้อย่างไม่มีขอบเขต แต่การตัดสินใจในขั้นสุดท้ายยังเป็นดุลยพินิจของผู้มีอำนาจที่สามารถนำเอาคำปรึกษาหรือคำแนะนำของประชาชน มาพิจารณาประกอบการตัดสินใจหรือปฏิเสธความคิดเหล่านั้น ทั้งนี้โอกาสที่ประชาชนจะได้รับการปลอบใจขึ้นอยู่กับ 1) คุณภาพความช่วยเหลือทางเทคนิค ระหว่างที่ประชาชนจัดลำดับนโยบาย

(Policy Prioritization) และ 2) ระดับการรวมตัวกันของกลุ่มประชาชนเพื่อกดดันให้ผู้มีอำนาจรับฟัง และตัดสินใจตามการจัดลำดับความสำคัญของนโยบายที่พวกเขาได้เสนอให้ไป โดยยอมพบว่า ประชาชนจำนวนหนึ่งเท่านั้นที่มีโอกาสเข้ามาอยู่ในกลไกการตัดสินใจนี้ แต่กลับพบว่าพลเมือง เหล่านี้ต่างก็ขาดอิทธิพลที่มากเพียงพอต่อการต่อรองผลประโยชน์สาธารณะได้ทุกเรื่อง

6. **ขั้นความร่วมมือ (Partnership):** อำนาจถูกจัดสรรผ่านการต่อรองระหว่างประชาชน กับผู้มีอำนาจ ทั้งสองฝ่ายมีความรับผิดชอบในการวางแผนและตัดสินใจร่วมกัน ภายใต้รูปแบบของ คณะกรรมการนโยบายร่วม (Joint Policy Boards) คณะกรรมการวางแผน รวมทั้งคณะกรรมการ แก้ไขความขัดแย้งต่างๆ จนอาจกล่าวได้ว่า ประชาชนและผู้มีอำนาจทางนโยบายต่างมาร่วมกัน วางแผนและตัดสินใจผ่านคณะกรรมการร่วม ซึ่งเป็นการแสดงบทบาทในฐานะผู้มีส่วนร่วมทั้งใน การแสดงความคิดเห็นและการตัดสินใจร่วมกัน

7. **ขั้นอำนาจการเป็นตัวแทน (Delegated Power):** ประชาชนสามารถมีบทบาทนำในการ ตัดสินใจวางแผนและดำเนินการตามแผนงานต่างๆ ได้ประกันถึงการรับผิดชอบต่อสังคม (Accountability) โดยภาครัฐซึ่งจะป้องกันมิให้เกิดการตัดสินใจในนโยบายของรัฐแตกต่างไปจาก ความคิดเห็นร่วมกันของประชาชนและภาครัฐ ที่เกิดจากการต่อรองกับประชาชนระหว่างกัน การ เปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมนี้แสดงให้เห็นถึงความสามารถที่จะตอบสนองปัญหา หรือ ความต้องการ ของประชาชนในแต่แรกเริ่ม ไม่รอให้ถึงกระบวนการตรวจสอบหรือติดตามผลนโยบายแต่อย่างใด

8. **ขั้นการควบคุมโดยประชาชน (Citizen Control):** ประชาชนได้รับหลักประกันว่า นโยบายและการบริหารแผนงานหรือโครงการใดๆ ก็ตามที่ตนมีส่วนร่วมนั้นจะเป็นไปในทิศทาง ตามที่ประชาชนต้องการอย่างแท้จริง รวมทั้งยังสามารถต่อรองข้อกำหนดต่างๆ ที่เกี่ยวข้องและไม่มี ใครสามารถมาเปลี่ยนแปลงข้อกำหนดเหล่านั้น ได้ภายหลัง ซึ่งสะท้อนถึงบทบาทการเข้าถือครอง อำนาจโดยประชาชนในการปกครองตนเอง

นอกจากนี้ Arnstein (1969) ได้ใช้เกณฑ์อำนาจการตัดสินใจเป็นฐานในการอธิบายระดับ การมีส่วนร่วม สามารถสรุปเป็นบันได 8 ขั้น ซึ่งจัดเป็น 3 ประเภท (โศภา มัดลิ่ง, 2551) ได้แก่

1. บันไดขั้นที่ 1 - 2 อยู่ในระดับการมีส่วนร่วมเทียมหรือไม่มีส่วนร่วม (Pseudo Participation or Non-participation) เนื่องจากประชาชนไม่มีบทบาทในการใช้อำนาจเพราะอยู่ใน สถานะผู้ตามในทางการเมือง

2. บันไดขั้น ที่ 3 - 5 อยู่ในระดับการมีส่วนร่วมบางส่วนหรือการมีส่วนร่วมระดับพิธีกรรม (Partial Participation or Degree of Tokenism) เนื่องจากประชาชนเริ่มมีอิทธิพลในกระบวนการ นโยบายมากขึ้น หากแต่ยังไม่มีอำนาจในการตัดสินใจ

3. บันไดขั้นที่ 6 - 8 อยู่ในระดับการมีส่วนร่วมแท้จริง หรือการมีส่วนร่วมในระดับอำนาจ (Genuine Participation or Delegated of Citizen Power Participation) เนื่องจากประชาชนมีอิทธิพลในกระบวนการนโยบาย ดังพบว่ามีการใช้อำนาจในการตัดสินใจด้วยตนเองมากขึ้นตามลำดับ จากที่กล่าวมาข้างต้นสามารถนำภาพจำลองขั้นบันไดและระดับการมีส่วนร่วมของ Arnstein (1969: 216-224) ได้ดังนี้

ลำดับขั้น	ระดับการมีส่วนร่วม
ขั้นที่ 8 การควบคุมโดยประชาชน (Citizen Control)	การมีส่วนร่วมแท้จริง หรือ การมีส่วนร่วมในระดับอำนาจ (Genuine Participation or Delegated of Citizen Power Participation)
ขั้นที่ 7 อำนาจการเป็นตัวแทน (Delegated Power)	
ขั้นที่ 6 ความร่วมมือ (Partnership)	
ขั้นที่ 5 การปลอบใจ (Placation)	การมีส่วนร่วมบางส่วนหรือการมีส่วนร่วมระดับพิธีกรรม (Partial Participation or Degree of Tokenism)
ขั้นที่ 4 การปรึกษาหารือ (Consultation)	
ขั้นที่ 3 การให้ข้อมูลข่าวสาร (Informing)	
ขั้นที่ 2 เยียวยารักษา (Therapy)	การมีส่วนร่วมเทียมหรือ ไม่มีส่วนร่วม (Pseudo Participation or Non- participation)
ขั้นที่ 1 การกำกับจัดการได้ (Manipulation)	

ภาพที่ 2.1 ภาพจำลองขั้นบันไดและระดับการมีส่วนร่วมของ Arnstein (1969: 216-224)

2.2 แนวคิดกลุ่มผลประโยชน์และพรรคการเมือง

แนวคิดกลุ่มผลประโยชน์และพรรคการเมือง ประกอบด้วย ประเด็นในการศึกษา ได้แก่ 1) กลุ่มผลประโยชน์ 2) พรรคการเมือง และ 3) บทบาทกลุ่มผลประโยชน์และพรรคการเมืองต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง

2.2.1 กลุ่มผลประโยชน์

การศึกษาสังคมศาสตร์มองเห็นว่า “กลุ่ม (Group)” คือ รูปแบบของการรวมตัวขั้นพื้นฐานของปัจเจก บุคคล ซึ่งการรวมกลุ่มต่าง ๆ นั้น มีเป้าหมายเพื่อให้ได้มาถึงผลประโยชน์ที่จะแตกต่าง

กันไปตามเป้าหมายนั้น การแสดงบทบาทของกลุ่มในการพยายามเข้าถึง (Access) กระบวนการตัดสินใจของรัฐบาล กลุ่มเหล่านี้จะถูกเรียกว่า “กลุ่มผลประโยชน์” (Interest Group) เช่น สมาคมพ่อค้า สหภาพแรงงาน กลุ่มเกษตรกร เป็นต้น

โดยนักวิชาการให้ความหมายของคำว่า “กลุ่มผลประโยชน์” อย่างน่าสนใจ อาทิ

Woodton (1978: 1-2) สรุปลงให้เห็นว่า กลุ่มผลประโยชน์นั้นหมายถึง กลุ่มหรือองค์กรที่ต้องการมีบทบาทหรืออิทธิพลต่อนโยบายสาธารณะภายใต้วิธีการและวิถีทางแห่งกลุ่มนั้น โดยมีได้มุ่งหวังต่อความต้องการอำนาจรัฐ ตลอดจนตำแหน่งทางการเมือง และเมื่อกลุ่มผลประโยชน์ได้เสนอข้อเรียกร้องของกลุ่มตนผ่านสถาบันใดๆ ของรัฐบาลก็ตาม กลุ่มดังกล่าวจะมีฐานะเป็นกลุ่มผลประโยชน์ทางการเมืองในการขับเคลื่อนกิจกรรมทางการเมืองตามความต้องการของกลุ่มนั้นๆ

Truman (1971: 37) อธิบายว่า กลุ่มผลประโยชน์ หมายถึง กลุ่มที่รวมเอาปัจเจกชนที่มีความคิดและเช่นเดียวกันเข้าร่วมไว้อยู่ร่วมกัน โดยมีรูปแบบการจัดตั้งและกิจกรรมที่เป็นข้อเรียกร้องที่ปรากฏต่อสังคม ทั้งนี้เมื่อโครงสร้างทางเศรษฐกิจและสังคมที่มีความสลับซับซ้อน และมีความหลากหลายย่อมยังผลให้กลุ่มผลประโยชน์ประเภทต่างๆ มีจำนวนมากมาย รวมทั้งแสดงบทบาทมากขึ้นแตกต่างกันตามไปด้วย

Berty (1977: 10) มองว่า กลุ่มผลประโยชน์ ก็คือ การรวมกันของปัจเจกบุคคลเพื่อแสดงออกทางการเมือง โดยมีความมุ่งหมายที่การพยายามมีอิทธิพลต่อการกำหนดและผลักดันนโยบาย ทั้งนี้กลุ่มผลประโยชน์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นนอกจากมีเป้าหมายชัดเจนแล้ว ยังมีองค์ประกอบที่เกี่ยวพันถึงคุณภาพมาตรฐานสมาชิก และรูปแบบการบริหาร โครงสร้างองค์กรที่มีความชัดเจน

จากข้างต้น ย่อมสรุปให้เห็นว่า กลุ่มผลประโยชน์ หมายถึงการรวมตัวของปัจเจกชนเพื่อมุ่งหวังและแสดงออกที่จะมีอิทธิพลในการกำหนดหรือผลักดันนโยบายตามที่กลุ่มนั้นๆ มีเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ร่วมกัน

ทั้งนี้การแบ่งประเภทของกลุ่มผลประโยชน์ สามารถจำแนกได้หลายรูปแบบตามเกณฑ์ที่กำหนด Almond and Powell (1966: 75-80) ได้แบ่งกลุ่มผลประโยชน์ออกเป็น 4 ประเภทคือ

1) กลุ่มผลประโยชน์แบบสถาบัน (Institutional Interest Group) กลุ่มผลประโยชน์ประเภทนี้เป็นการตั้งองค์กรอย่างเป็นทางการ ที่มีการวางระเบียบอย่างดี ตัวอย่างเช่น พรรคการเมือง สถาบันนิติบัญญัติ กองทัพทหาร หรือหน่วยราชการ ซึ่งกลุ่มแบบสถาบันจะมีบทบาทอำนาจหน้าที่เฉพาะส่วนงาน ไม่ได้มีผลประโยชน์อำนาจโดยตรงในการร้องผลประโยชน์ แต่ใน จะมีบทบาทเชิงอำนาจเหนือสังคมที่มีอิทธิพลเรียกร้องต่อระบบการเมืองผ่านวิธีที่ใช้กำลังและสิ่งที่มีรุนแรงมากที่สุด ขณะที่กลุ่มผลประโยชน์ประเภทอื่นมีอิทธิพลน้อยกว่า หรือค่อยประสิทธิภาพมากกว่า

2. กลุ่มผลประโยชน์ที่มีการตั้งเป็นสมาคม (Associational Interest Group) โดยกลุ่มผลประโยชน์ประเภทนี้ มีความคล้ายคลึงกับประเภทแรก นั่นคือ สมาคมรวมกันอย่างเป็นทางการเป็นระบบรูปแบบที่ทางการ ทางการ มีโครงสร้างของสมาคมลักษณะองค์การที่มีนัยถาวรแบบแผน ระเบียบ เพื่อเรียกร้องผลประโยชน์เฉพาะของกลุ่ม กล่าวคือ มีฐานะการเป็นตัวแทนอย่างชัดเจนของผู้รวมกลุ่ม อาทิ สมาคมพ่อค้า นักธุรกิจ สหภาพแรงงาน สมาคมชาติพันธุ์ และกลุ่มประชาชนประจำท้องถิ่นต่างๆ เป็นต้น กลุ่มผลประโยชน์ประเภทนี้ในสังคมกลุ่มประเทศที่พัฒนาแล้วจึงได้รับการยอมรับสูงและมีบทบาทสำคัญมากพอที่จะก่อให้เกิดนโยบายของรัฐบาล

3. กลุ่มผลประโยชน์ที่ไม่เป็นทางการ (Non Associational Interest Group) กลุ่มประเภทนี้จะมีลักษณะการรวมตัวที่ไม่สม่ำเสมอ เป็นการรวมตัวแบบชั่วคราวชั่วคราว เป็นไปตามสถานการณ์ โดยขาดกระบวนการที่เป็นระเบียบในการเรียกร้องและโครงสร้างกลุ่มที่จะดำเนินการอย่างต่อเนื่อง กลุ่มพวกนี้มักจะเปิดรับสมาชิกเฉพาะ บุคคลที่มีพื้นฐานอย่างเดียวกันหรือคล้ายกัน กลุ่มเหล่านี้จะเรียกร้องผลประโยชน์เป็นครั้งคราว โดยรูปแบบผลประโยชน์ที่เรียกร้องจะมาเป็นทางการ อย่างไรก็ตาม ก็คือกลุ่มผลประโยชน์ประเภทนี้ก็คือ ฐานเริ่มต้นที่จะพัฒนาไปสู่กลุ่มผลประโยชน์ประเภทเป็นทางการได้ ถ้ามีการดำเนินกิจกรรมและเสริมเสริมเหมาะสมในระยะเวลาต่อมา

4. กลุ่มผลประโยชน์ที่มีการตั้งกลุ่มรวมกันแบบชั่วคราว กลุ่มประเภทนี้บางครั้งเรียกว่าเป็นกลุ่มไปประท้วง การตั้งกลุ่มรวมกันแบบชั่วคราวลักษณะนี้จะเกิดขึ้นแบบฉับพลัน เร่งด่วนและยกเลิกกลุ่มง่าย เน้นความสะดวกรวดเร็วเฉพาะหน้าในการจัดตั้ง จะมีไม่มีกฎ หลักระเบียบอะไรมาก ทำให้มีความเป็นกลุ่มองค์กรที่น้อย หรือไม่ใช้องค์กรเลย เพราะลักษณะของการดำเนินการงานต่างๆ มักใช้วิธีแบบนอกระเบียบ กฎเกณฑ์ หรือความรุนแรงในการดำเนินงาน หรือรูปแบบไม่เป็นทางการ อาทิ การใช้กำลัง ประท้วง ก่อความไม่สงบ เป็นต้น การเกิดของกลุ่มผลประโยชน์ประเภทนี้จึงมักเกิดขึ้นในสถานที่ที่ไม่มีกลุ่มที่ได้รับการจัดตั้งอยู่ในสังคม หรือถูกปิดกั้นมิให้แสดงออกซึ่งความต้องการ ดังพบว่าความไม่พึงพอใจจะปะทุออกมาในลักษณะข้างต้น ถ้ามีสภาพเหตุการณ์มาประกอบหรือมีผู้ชักนำ จึงเห็นได้ว่า กลุ่มประเภทนี้จะรวมตัวและสลายตัวอย่างรวดเร็ว โดยไม่มีองค์กรแต่อย่างใด

พร้อมทั้งนี้ Almond and Powell (1966: 80-81) ได้อธิบายเพิ่มกล่าวคือ ความสำเร็จประสิทธิผลของพรรคหรือกลุ่มผลประโยชน์นั้น สำเร็จลุล่วงได้นั้น มีองค์ประกอบปัจจัยที่สำคัญ 4 ด้านประกอบด้วย

(1) วัดความสามารถศักยภาพในการรวมหรือระดมกลุ่ม โดยสิ่งที่สำคัญหรือปัจจัยต่างๆ ต้องสามารถสนับสนุนกลุ่ม ไม่ว่าจะเป็นเรื่อง คน เงิน ความเชี่ยวชาญทางการเมือง ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวขององค์กร ที่ปรากฏต่อสังคมเป็นต้น

(2) สภาพแวดล้อมบริบทต่างๆ ของอุปสรรคว่าเป็นที่จำเป็นหรือสอดคล้องในแต่ละช่วงเวลาหรือบริบทขณะนั้นหรือไม่

(3) ความเป็นอิสระเสรีภาพกลุ่ม คือ กลุ่มจะต้องมีความเป็นตัวของตัวเอง โดยไม่อยู่ภายใต้การครอบงำ หรือตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของกลุ่มอื่นๆ เนื่องจากการถูกบงการหรือขาดความเป็นอิสระ ย่อมหมายถึงกลุ่มนั้นๆ กลายเป็นเครื่องมือการดำเนินการของกลุ่มอิทธิพลอื่นอันย่อมส่งผลร้ายต่อกระบวนการทางการเมืองในที่สุด

(4) ระบอบการปกครองและโครงสร้างรัฐบาล ดังพบว่า รูปแบบรัฐรวมจะมีพื้นฐานการกระจายอำนาจสูง จึงเปิดช่องให้มีการการรวมกลุ่มที่เป็นอิสระได้ง่ายและหลากหลาย ดังพบว่า กลุ่มผลประโยชน์สหรัฐอเมริกา นั้นมีจำนวนมากและมีบทบาททางการเมืองสูง แต่ถ้าวการปกครองเป็นแบบรัฐเดี่ยวแบบอังกฤษ บทบาทรัฐส่วนกลางมีอำนาจสูง พลังในการรวมกลุ่ม และบทบาทการเคลื่อนไหวของกลุ่มผลประโยชน์จึงมีจำกัด

จากข้างต้นย่อมพบว่า ปัจจัยทั้ง 4 ประการที่เป็นตัวกำหนดถึงประสิทธิผลของกลุ่มผลประโยชน์ของ Almond and Powell (1966) นั้นย่อมเห็นว่า ปัจจัยประการที่ 1 และประการที่ 3 เป็นปัจจัยภายใน คือ ขึ้นอยู่กับความสามารถ เฉพาะตัวของแต่ละกลุ่มเองในการก่อให้เกิดประสิทธิผล ส่วนปัจจัยประการที่ 2 และประการที่ 4 นั้น เป็นปัจจัยภายนอกกลุ่มคือ บริบทสภาพแวดล้อมที่จะเสริมสร้างให้เกิดประสิทธิผลได้มากน้อย เพียงใดนั่นเอง

2.2.2 พรรคการเมือง

พรรคการเมือง (Political Party) ถือเป็นหนึ่งในสถาบันทางการเมืองที่สำคัญของทุกระบบการเมือง เนื่องจากเป็นกลไกที่มีหน้าที่ในการขับเคลื่อนกิจกรรมทางการเมือง ทั้งนี้ความเป็นสถาบันของพรรคการเมืองในประเทศกำลังพัฒนามักมีลักษณะเป็นเพียงกลุ่มทางการเมือง (Political factions) โดยมีลักษณะสำคัญคือ เป็นการรวมตัวของบุคคลหรือนักการเมืองบางกลุ่ม และจัดตั้งขึ้นจากความสัมพันธ์ส่วนตัว อำนาจในการตัดสินใจมักยึดติดกับตัวบุคคลที่เป็นแกนนำหรือกลุ่มการเมือง และขาดการขยายฐานไปยังมวลชน จึงยังผลให้พรรคการเมืองขาดความยั่งยืนในการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองให้เกิดความต่อเนื่อง อีกทั้งการจัดตั้งหรือสิ้นสุดจึงขึ้นอยู่กับการต้องการของกลุ่ม

ทั้งนี้นักวิชาการได้ให้ความหมายของพรรคการเมือง (Political Party) ไว้ที่น่าสนใจ อาทิ

ทินพันท์ นาคะตะ (2543) อธิบายถึงคำว่า เกี่ยวกับพรรคการเมืองไว้ที่น่าสนใจว่า คือกลุ่มของบุคคลที่มีการรวมตัวกัน ซึ่งทำให้กลายเป็นกลุ่มที่มีบทบาท อำนาจ หรืออิทธิพลในการกำหนดนโยบายและในการบริหารประเทศ โดยผ่านกลไกการเลือกตั้ง เพื่อให้ได้เป็นฝ่ายบริหารรัฐบาลหรือนิติบัญญัติ เป็นต้น

วิสุทธิ์ โพธิ์แท่น (2544) นิยามพรรคการเมือง หมายถึง กลุ่มบางคนที่มีแนวคิดหรืออุดมการณ์ทางการเมืองอย่างเดียวกัน รวมกันจัดตั้งเป็นรากฐานที่มีการจัดองค์กรที่แน่นอนชัดเจน มีการกำหนดทางเลือกเกี่ยวกับนโยบายที่สำคัญในการปกครองและบริหารประเทศในด้านต่างๆ โดยมีการคัดเลือกบุคคลเข้าสู่ตำแหน่งทางการเมือง ที่พยายามเข้าไปมีส่วนร่วมในอำนาจรัฐ กระทั่งสามารถจัดตั้งรัฐบาลเพื่อบริหารประเทศ

คณะกรรมการการเลือกตั้ง (2550) นิยาม พรรคการเมือง หมายถึง กลุ่มบุคคลที่มีอุดมการณ์ทางการเมืองที่สอดคล้องกันมารวมตัวกันเพื่อดำเนินกิจกรรมทางการเมือง โดยมีจุดมุ่งหมายสำคัญในการสรรหาและคัดเลือกบุคคลเข้าสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เพื่อเข้าไปมีส่วนร่วมในการใช้อำนาจบริหารและนิติบัญญัติ

จากทั้งหมดข้างต้น ย่อมพบว่า พรรคการเมือง ก็คือ การรวมตัวของกลุ่มปัจเจกบุคคลหรือกลุ่มต่างๆ ที่มีเป้าหมายและอุดมการณ์ร่วมกันในการดำเนินการหรือกิจกรรมทางการเมืองภายใต้บรรทัดฐานที่เป็นทางการแบบสถาบันทางการเมือง และมุ่งหวังที่จะเข้าไปมีบทบาทเป็นรัฐบาลในการปกครองประเทศ

ทั้งนี้ Norris (2005: 16-22) อธิบายถึงความคิดพื้นฐานในการออกแบบเพื่อการสร้างความเข้มแข็งภายในของพรรคการเมืองว่าสัมพันธ์กับการขยายฐานสมาชิกและฐานองค์กร โดยต้องมีการพัฒนากระบวนการตัดสินใจในการคัดเลือกผู้สมัครและผู้นำภายในพรรค ให้มีความเป็นประชาธิปไตย โดยจำแนกการสร้างความเข้มแข็งภายในแบ่งออกเป็น 3 องค์ประกอบหลักๆ คือ

(1) วางรากฐานโครงสร้างองค์กรของพรรคการเมือง คือ เป็นการส่งเสริมสร้างศักยภาพของพรรคการเมืองจากระดับด้านล่าง ด้วยการจัดตั้งองค์กร ระดับสาขาของพรรคการเมือง เพื่อเพิ่มขนาดจำนวนสมาชิกให้พรรคกลายเป็น พรรคมวลชน หรือ Mass Party ซึ่งต้องสร้างให้สมาชิกมีส่วนร่วมของประชาชนในระดับล่างหรือท้องถิ่นอย่างทั่วถึง

(2) เสริมสร้างรากฐานให้กับสมาชิกพรรค คือ ลักษณะของพรรคการเมืองที่มาจากกลุ่มมวลชนที่เน้นการขยายฐานสมาชิกให้มีจำนวนมากขึ้น การเก็บรวบรวมข้อมูลสมาชิกพรรคที่ต้องมีประสิทธิภาพและความแน่นอน ถูกต้อง รวมทั้งการให้ความหมายของการเป็นสมาชิกพรรคในแต่ละบริบทสังคมแตกต่างกัน

(3) การสรรหาตัวแทนผู้สมัคร คือ ในส่งเสริมการปกครองระชาธิปไตย หรือการส่งเสริมให้พรรคการเมืองมีความเป็นสถาบัน จำเป็นต้องมีวัฒนธรรม การกระจายอำนาจ บทบาทการคิดการ ตัดสินใจการแสดงความคิดเห็นให้กับสมาชิก หรือผู้สมัครในระดับต่างๆ ได้มีส่วนร่วมในการ ตัดสินใจเป็นต้น

2.2.3 บทบาทกลุ่มผลประโยชน์และพรรคการเมืองต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง

เมื่อพิจารณาถึงบทบาทกลุ่มผลประโยชน์และพรรคการเมืองต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองแล้วย่อมพบว่า ทั้งกลุ่มผลประโยชน์ที่มีนัยของการดำเนินการหรือกิจกรรมทางการเมืองที่ไม่เป็นทางการนั้น ต่างก็มีอิทธิพลในการระดมการมีส่วนร่วมทางการเมืองได้เป็นอย่างดีเช่นเดียวกับการแสดงบทบาทของพรรคการเมืองในการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองบนรากฐานการสร้างความเป็นสถาบันทางการเมืองที่เข้มแข็งผ่านการสร้างฐานสมาชิกของพรรคการเมือง

อิทธิพลที่เกิดขึ้นสามารถสะท้อนผ่าน

1) การเพิ่มจำนวนสมาชิกของกลุ่มและพรรคการเมืองในการขับเคลื่อนกิจกรรมทางการเมือง ซึ่งจำนวนสมาชิกจะอยู่ในฐานะทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ในการสนับสนุนการ ดำเนินการของกลุ่มผลประโยชน์หรือพรรคการเมืองนั้นๆ

2) การแสดงออกทางการเมืองในนามของกลุ่มผลประโยชน์หรือพรรคการเมืองทั้งในด้านการสื่อสาร การแสดงบทบาทสนับสนุนหรือต่อต้าน การผลักดันนโยบาย เป็นต้น

จากที่กล่าวมาทั้งหมดข้างต้นย่อมบ่งชี้ว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองต่างเกิดขึ้นจากการ กระตุ้นหรือผลักดันทั้งในแบบที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการของทั้งกลุ่มผลประโยชน์และพรรค การเมืองให้ประชาชนได้เข้ามาเป็นสมาชิกทั้งในทางตรงหรือทางอ้อมตามบริบททางการเมืองที่ กลุ่มการเมืองในขณะนั้นขับเคลื่อนกิจกรรมทางการเมืองนั้นๆ อยู่

ดังนั้นสรุปได้ว่า บทบาทกลุ่มผลประโยชน์และพรรคการเมืองมีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วม ทางการเมืองอย่างน้อย 2 ลักษณะ ได้แก่ 1) การเพิ่มจำนวนสมาชิกของกลุ่มและพรรคการเมืองใน การขับเคลื่อนกิจกรรมทางการเมือง และ 2) การแสดงออกทางการเมืองในนามของกลุ่ม ผลประโยชน์หรือพรรคการเมืองทั้งในด้านการสื่อสาร การแสดงบทบาทสนับสนุนหรือต่อต้าน การผลักดันนโยบาย เป็นต้น

2.3 แนวคิดผู้นำทางการเมือง

แนวคิดผู้นำทางการเมืองประกอบด้วย ประเด็นความหมายและคุณลักษณะผู้นำทางการเมือง และบทบาทผู้นำทางการเมืองต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง

2.3.1 ความหมายและคุณลักษณะผู้นำทางการเมือง

McFarland (1979: 214) อธิบายว่า ผู้นำ (Leader) คือ บุคคลที่มีความสามารถในการใช้อิทธิพลให้คนอื่นทำงานในระดับต่างๆ ตามที่ตนต้องการให้บรรลุเป้าประสงค์ตามที่กำหนดไว้แล้ว

Yukl (1989: 3) กล่าวว่า ผู้นำ หมายถึง บุคคลที่มีอิทธิพลสูงสุดในกลุ่ม และเป็นผู้ที่ต้องปฏิบัติภาระหน้าที่ตามที่ตนได้รับมอบหมาย ทั้งนี้บุคคลอื่นๆ ในกลุ่ม ก็อยู่ในฐานะผู้ตาม

Guba (1990: 89) ให้ทัศนะว่า ภายในองค์กรต่างๆ นั้น ผู้นำ คือ บุคคลที่สามารถใช้อำนาจตามตำแหน่งในบริบทต่างๆ ตามลำดับชั้นจะอยู่ในฐานะหัวหน้าหรือผู้บริหาร

กวี วงศ์พุด (2535 : 14-15) สรุปถึง ความหมายของผู้นำ กล่าวคือ ผู้เป็นศูนย์กลางของกลุ่มพากกลุ่มไปสู่จุดหมายตามที่กำหนดไว้ สมาชิกส่วนใหญ่คัดเลือก มีคุณสมบัติเฉพาะบางอย่างที่เหมาะสม และนำกลุ่มไปในทางตามที่ต้องการได้

บุญทัน ดอกไธสง (2535 : 266) สรุปถึงความหมายของผู้นำ ไว้ว่า ผู้นำคือ คนที่มีอิทธิพลต่อคนอื่นๆ กลุ่มชน ผู้นำและแนะนำช่วยเหลือกลุ่มให้บรรลุเป้าหมาย และนำกลุ่มปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมาย

ดังนั้นสรุปได้ว่า ผู้นำจึงเป็นบุคคลที่มีคุณลักษณะสำคัญในการแสดงอิทธิพลทั้งเกิดจากบุคลิกส่วนบุคคลหรือตำแหน่งแห่งที่ในการนำพาบุคคลหรือกลุ่มให้ขับเคลื่อนไปตามทางที่ตนหรือองค์กรมุ่งมันให้บรรลุผล ด้วยเหตุนี้ผู้นำทางการเมือง (Political Leader) จึงหมายถึง บุคคลที่มีคุณลักษณะสำคัญในการแสดงอิทธิพลในทางการเมืองทั้งเกิดจากบุคลิกส่วนบุคคลหรือตำแหน่งแห่งที่ในการนำพาบุคคลหรือกลุ่มให้ขับเคลื่อนกิจกรรมทางการเมืองไปตามทางที่ตนหรือองค์กรมุ่งมันให้บรรลุผล

2.3.2 บทบาทผู้นำทางการเมืองต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง

หากพิจารณาถึงการปกครองของทุกระบบการเมืองย่อมพบว่า คุณลักษณะของความเป็นผู้นำทางการเมืองล้วนส่งผลต่อการกระตุ้นการมีส่วนร่วมทางการเมือง เนื่องจากผู้นำที่มีทัศนคติเป็นเผด็จการต่างพยายามปิดช่องทางแสดงออกทางการเมืองของประชาชนในการดำเนินกิจกรรมทางการเมือง ซึ่งแตกต่างจากผู้นำที่เป็นนักเสรีนิยมประชาธิปไตย

อย่างไรก็ดีย่อมพบว่า ผู้นำทางการเมืองทั้งที่เป็นประชาธิปไตยและเผด็จการนั้น ต่างก็มีอิทธิพลโดยตรงต่อผู้ตามทั้งสิ้น โดยคุณสมบัติของการเป็นผู้นำทางการเมืองนั้นเกี่ยวข้องกับปัจจัยสำคัญ ได้แก่

- 1) ผู้นำทางการเมืองผู้นั้นจะต้องมีความต้องการที่จะเป็นผู้นำทางการเมือง หรือการเข้ารับตำแหน่งด้วยความเต็มใจ เพราะต้องมีความอิสระ มีความต้องการ และมีความกล้าหาญในการนำ
- 2) ผู้นำทางการเมืองต้องมีความชาญฉลาดและไหวพริบในทางการเมือง เนื่องจากการเมืองเป็นเรื่องซับซ้อน มีกลยุทธ์ทางการเมือง ผู้จึงควรมีความฉลาด ความสามารถ
- 3) ภาพลักษณ์ผู้นำทางการเมืองต้องสามารถสร้างศรัทธาต่อผู้ตามได้
- 4) ความเชี่ยวชาญในการปกครองและการบริหาร
- 5) มีความกล้าหาญ กล้าตัดสินใจ มีจริยธรรม ต่อประโยชน์ส่วนรวม

จากที่กล่าวมาข้างต้น ย่อมพบว่า คุณลักษณะของผู้นำทางการเมืองข้างต้นช่วยบ่งชี้ถึงทักษะและความสามารถในการระดมสรรพกำลังของผู้ที่อยู่รอบให้พร้อมดำเนินตามความต้องการของผู้นำ ซึ่งในกระบวนการทางการเมืองนั้น ย่อมเห็นว่า ผู้นำทางการเมืองคือผู้ที่มีบทบาทสำคัญในกระบวนการนโยบายทั้งที่เกิดขึ้นในระดับชาติและในระดับท้องถิ่น กล่าวคือ ผู้นำทางการเมืองต้องพยายามสร้างความเห็นพ้องหรือการสนับสนุนจากประชาชนในกระบวนการกำหนดนโยบาย และการแปลงนโยบายไปสู่การปฏิบัติ การดำเนินการตามกระบวนการเหล่านี้ บทบาทของผู้นำทางการเมืองจึงต้องอิงอาศัยทั้งสื่อและอำนาจหน้าที่ที่มีในการกระตุ้นหรือเร้าความสนใจและความใส่ใจของประชาชนต่อนโยบายที่กำลังเกิดขึ้นหรือกำลังดำเนินอยู่ โดยสิ่งเหล่านี้ถือเป็นสิ่งสนับสนุนให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองทั้งในมิติผู้ตามและย่อมรวมถึงการมีบทบาทเป็นผู้ร่วมกำหนดนโยบายหนึ่งๆ จนกระทั่งกลายเป็นผู้นำในระดับรองๆ หรือผู้นำใหม่ขึ้นมาได้

ดังนั้นจากข้างต้นย่อมสรุปได้ว่า ผู้นำทางการเมือง จึงเป็นบุคคลที่มีคุณลักษณะสำคัญในการแสดงอิทธิพลในทางการเมืองทั้งเกิดจากบุคลิกส่วนบุคคลหรือตำแหน่งแห่งที่ในการนำพาบุคคลหรือกลุ่มให้ขับเคลื่อนกิจกรรมทางการเมืองไปตามทางที่ตนหรือองค์กรมุ่งมั่นให้บรรลุผล โดยการนำที่เกิดขึ้นในกระบวนการนโยบายนั้นถือเป็นสิ่งสนับสนุนให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองทั้งในมิติผู้ตามและมิติผู้ร่วมกำหนดนโยบายหนึ่งๆ จนอาจกลายเป็นผู้นำในอนาคตได้

2.4 งานวิจัยอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของการเมืองภาคพลเมือง 8 ระดับ หรือ 8 ชั้นบันไดของ Arnstein (1969) รวมทั้งบทบาทของกลุ่มผลประโยชน์และพรรคการเมือง และบทบาทของผู้นำทางการเมือง พบว่า มีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

ฟาติมา ไทยเศรษฐ และประสงค์ กัลยาณะธรรม (2560) ศึกษาเรื่อง “สถาบันในกระบวนการกล่อมเกลாதงการเมืองที่มีอิทธิพล ต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษา ระดับอุดมศึกษา จังหวัดกาญจนบุรี” ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อสถาบันในกระบวนการกล่อมเกลாதงการเมืองในภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง 2) ระดับความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง 3) ความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อสถาบันในกระบวนการกล่อมเกลாதงการเมืองในภาพรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับ ความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง อยู่ในระดับสูงมาก 4) ความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อสถาบันในกระบวนการกล่อมเกลாதงการเมืองสามารถอธิบายความผันแปรของความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อ การมีส่วนร่วมทางการเมืองได้ร้อยละ 67.7 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 การมีส่วนร่วมทางการเมืองสามารถอธิบายความผันแปรของ ความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองได้ดีที่สุดซึ่ง ได้แก่ 1) ด้านกลุ่มเพื่อน 2) กลุ่มสื่อมวลชนด้านครอบครัว 4) ด้านสถาบันการศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ลิขิต ชีรวะดิน (2563) ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนตามรัฐธรรมนูญ พบว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ซึ่งร่างโดยสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญ (ส.ส.ร.) นั้น มีกรอบใหญ่ๆ อยู่ 4 กรอบ คือ กรอบที่หนึ่ง ได้แก่ สิทธิเสรีภาพของประชาชน กรอบที่สอง ได้แก่ การเข้าสู่ตำแหน่งอำนาจของผู้ปฏิบัติงานทางการเมือง กรอบที่สาม ได้แก่ การควบคุมการใช้อำนาจ กรอบที่สี่ ได้แก่ การเมืองภาคประชาชน หรือมีการมีส่วนร่วมของประชาชน

วัฒนา นนทชิต (2559) ศึกษาเรื่อง การสื่อสารทางการเมืองกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง การปกครองท้องถิ่น: ศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลเมืองท่าข้าม อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่า ส่วนใหญ่มีพฤติกรรมในการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองจากการสื่อสารทางการเมืองยังอยู่ในระดับน้อย การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของการสื่อสารทางการเมืองกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

การปกครองท้องถิ่นในด้านของการเลือกตั้งผู้แทนท้องถิ่น และการกำกับดูแลการปกครองท้องถิ่น ภาพรวมอยู่ในระดับสูง โดยความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน

ศราวุธ จันทร์วิชัย และคณะ (2564) ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชนใน ศตวรรษที่ 21 พบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม และในทางกลับกันเศรษฐกิจและสังคมก็เป็นกลไกสำคัญที่นำไปสู่การมีส่วนร่วมทางการเมืองใน ทุกระดับ การมีส่วนร่วมทางการเมืองเริ่มตั้งแต่การมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายสาธารณะทั้ง โดยทางตรงในระดับท้องถิ่นและทางอ้อมในระดับชาติ การมีส่วนร่วมทางการเมืองดังกล่าวจะ นำไปสู่ผลลัพธ์ด้านคุณภาพระบบบริการและการดูแลประชาชน, การมีส่วนร่วมทางการเมืองเปิด โอกาสให้ประชาชนมีบทบาทในการบริหารตนเอง โดยตรงในระดับท้องถิ่นตลอดจนบริหาร ประเทศทางอ้อมในภาพรวม เพื่อให้เกิดความมั่นคงทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและการเมืองโดย สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ และทันต่อสถานการณ์การเปลี่ยนทางเศรษฐกิจสังคมและเทคโนโลยี จึงจำเป็นต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของประชาชนทั้ง โดยทางตรงและทางอ้อม

บทที่ 3

วิธีการศึกษา

การวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมือง ของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ ใช้วิธีการศึกษาวิจัยแบบสำรวจ (Survey Research) ทั้งนี้ผู้วิจัยได้นำเสนอรายละเอียดของระเบียบวิธีวิจัยมีดังต่อไปนี้

3.1 ประชากร กลุ่มตัวอย่าง

สำหรับประชากร รวมถึงจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษาในวิจัยได้แก่ ประชาชนที่มีภูมิลำเนาอาศัยในอำเภอเมืองเชียงใหม่ โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Sampling) กล่าวคือ ในขั้นตอนแรกมีวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยวิธีการจับสลากรายชื่อตำบลที่จะศึกษาจำนวน 4 ตำบล และในขั้นตอนที่สองใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่ายด้วยการจับสลากรายชื่อหมู่บ้านในตำบลนั้นๆ อีกครั้ง ที่จะศึกษาจำนวน 4 หมู่บ้าน โดยมีจำนวนผู้ให้ข้อมูลหมู่บ้านละ 100 คน ซึ่งได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน จากประชากรในปี 2563 จำนวนทั้งสิ้น 223,767 คน (พินิจภา ศิริรัตน์, 2563) ประกอบด้วย

- 1) หมู่ที่ 2 บ้านเจ็ดยอด อยู่ใน ตำบลช้างเผือก
- 2) หมู่ที่ 4 บ้านห้วยทราย อยู่ใน ตำบลสุเทพ
- 3) หมู่ที่ 7 บ้านตำหนักใหม่ อยู่ใน ตำบลแม่เหิยะ
- 4) หมู่ที่ 2 บ้านฟ้าฮ่าม/บ้านลึงกา อยู่ใน ตำบล ฟ้าฮ่าม

3.2 ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

ตัวแปรอิสระ ประกอบด้วย

ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ 1) เพศ 2) อายุ 3) อาชีพ 4) รายได้

ปัจจัยแวดล้อม ได้แก่ 1) บทบาทของกลุ่มผลประโยชน์และพรรคการเมือง และ 2) บทบาทของผู้นำทางการเมือง

ตัวแปรตาม ได้แก่ การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ ประกอบด้วย 1) ชั้นการกำกับจัดการได้ (Manipulation) 2) ชั้นเยียวยารักษา (Therapy) 3) ชั้นการให้ข้อมูลข่าวสาร (Informing) 4) ชั้นการปรึกษาหารือ

(Consultation) 5) ขั้นการปลอบใจ (Placation) 6) ขั้นความร่วมมือ (Partnership) 7) ขั้นอำนาจการเป็นตัวแทน (Delegated Power) และ 8) ขั้นการควบคุมโดยประชาชน (Citizen Control)

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยนี้ ใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ในช่วงระยะเวลาในการศึกษา ตั้งแต่พฤษภาคม - กรกฎาคม พ.ศ. 2565 โดยผู้วิจัยได้ออกแบบเครื่องมือแบบสอบถาม โดยกำหนดมาตราวัดแบบแบ่งช่วงมี 5 ระดับ โดยวัดเป็นระดับความคิดเห็นตามคะแนน กำหนดคะแนนไว้ในแต่ละระดับตามวิธีของ Likert (1967) มีหลักดังนี้

ระดับความคิดเห็น	คะแนนเชิงบวก
มากที่สุด	5
มาก	4
ปานกลาง	3
น้อย	2
น้อยที่สุด	1

ทั้งนี้เกณฑ์แปลความหมายความคิดเห็นดังนี้

4.21-5.00	มากที่สุด
3.41-4.20	มาก
2.61-3.40	ปานกลาง
1.81-2.60	น้อย
1.00-1.80	น้อยที่สุด

3.3.1 การพัฒนาเครื่องมือแบบสอบถามและการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ มีรายละเอียดขั้นตอนการดำเนินการการพัฒนาเครื่องมือและการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ขั้นตอนที่ 2 ร่างแบบสอบถามให้ประธานที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ ผู้ทรงคุณวุฒิ ตรวจสอบความถูกต้องเนื้อหาตามกรอบแนวคิดวัตถุประสงค์ของแบบสอบถาม

ขั้นตอนที่ 3 นำร่างแบบสอบถามปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของประธานที่ปรึกษา

ขั้นตอนที่ 4 นำแบบสอบถามไปทดสอบความเชื่อมั่น (Cronbach's Alpha) กับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน โดยมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .785

ขั้นตอนที่ 5 แบบสอบถามไปสัมภาษณ์ต่อกลุ่มตัวอย่างและแจกแบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างเชิงปริมาณ

ขั้นตอนที่ 6 ทำการวิเคราะห์ข้อมูล

ขั้นตอนที่ 7 อภิปรายผลและสรุปผลการวิเคราะห์

ขั้นตอนที่ 8 นำเสนอผลการวิเคราะห์ต่อหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสยาม

3.3.2 สถิติที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยนำผลข้อมูลที่รวบรวมได้มาประมวลผล โดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป โดยใช้ สถิติพื้นฐานในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบน และการวิเคราะห์จำแนกพหุ (MCA)

บทที่ 4 ผลการศึกษา

ในการศึกษาวิจัย การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการศึกษาออกเป็น 5 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคล ส่วนที่ 2 บทบาทของกลุ่มผลประโยชน์และพรรคการเมือง ส่วนที่ 3 บทบาทของผู้นำทางการเมือง ส่วนที่ 4 การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ และส่วนที่ 5 การวิเคราะห์จำแนกพหุ (MCA) ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคล

ตารางที่ 4.1 แสดงจำนวน ร้อยละของประชาชนกลุ่มตัวอย่างในอำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่

ปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน (400 คน)	คิดเป็นร้อยละ
เพศ		
ชาย	150	37.5
หญิง	250	62.5
อายุ		
อายุไม่เกิน 20 ปี	81	20.3
21 - 40 ปี	157	39.3
41 - 60 ปี	116	29.0
61 ปีขึ้นไป	46	11.5
อาชีพ		
ข้าราชการหรือรัฐวิสาหกิจ	58	14.5
พนักงานเอกชน	83	20.8
เกษตรกร	58	14.5
รับจ้างหรือทำงานอิสระ	86	21.5
นักเรียนหรือนักศึกษา	76	19.0
อื่นๆ (ระบุ).....	39	9.8

ปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน (400 คน)	คิดเป็นร้อยละ
รายได้		
ไม่เกิน 15,000 บาท	157	39.3
15,001 – 30,000 บาท	213	53.3
30,001 บาท ขึ้นไป	30	7.5

จากตารางที่ 4.1 พบว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่างในอำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 400 คน ส่วนใหญ่เป็นหญิง จำนวน 250 คน คิดเป็นร้อยละ 62.5 และเพศชาย จำนวน 150 คน คิดเป็นร้อยละ 37.5

ด้านอายุ พบว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 21 - 40 ปี จำนวน 157 คน คิดเป็นร้อยละ 39.3 รองลงมาคือ อายุ 41 - 60 ปี จำนวน 116 คน คิดเป็นร้อยละ 29.0, อายุไม่เกิน 20 ปี จำนวน 81 คน คิดเป็นร้อยละ 20.3 และสุดท้ายคืออายุ 61 ปีขึ้นไป จำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 11.5

ด้านอาชีพ พบว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่รับจ้างหรือทำงานอิสระ จำนวน 86 คน คิดเป็นร้อยละ 21.5 รองลงมาคือ พนักงานเอกชน จำนวน 83 คน คิดเป็นร้อยละ 20.8, นักเรียนหรือนักศึกษา จำนวน 76 คน คิดเป็นร้อยละ 19.0, ข้าราชการหรือรัฐวิสาหกิจ จำนวน 58 คน คิดเป็นร้อยละ 14.5, เกษตรกร จำนวน 58 คน คิดเป็นร้อยละ 14.5 และสุดท้ายคือ อื่นๆ (ระบุ) จำนวน 39 คน คิดเป็นร้อยละ 9.8

ด้านรายได้ พบว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีรายได้ระหว่าง 15,001 – 30,000 บาท จำนวน 213 คน คิดเป็นร้อยละ 53.3 รองลงมาคือไม่เกิน 15,000 บาท จำนวน 157 คน คิดเป็นร้อยละ 39.3 และสุดท้ายคือ 30,001 บาท ขึ้นไป จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 7.5

ส่วนที่ 2 บทบาทของกลุ่มผลประโยชน์และพรรคการเมือง

ตารางที่ 4.2 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของประชาชนที่มีความคิดเห็นต่อบทบาทของกลุ่มผลประโยชน์และพรรคการเมือง

บทบาทของกลุ่มผลประโยชน์และพรรคการเมือง	ระดับความคิดเห็น		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
มองว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มผลประโยชน์ต่างๆ ในสังคมเสมอ	4.76	.426	มากที่สุด
มักจะให้ความสนใจเรื่องการเรียกร้องต่างๆ ของกลุ่มต่างๆ ในสังคม	4.62	.486	มากที่สุด
คิดว่ากลุ่มผลประโยชน์ในระดับท้องถิ่นมีมากมายหลายประเภท	4.51	.557	มากที่สุด
คิดว่าเคยเข้าร่วมกิจกรรมเรียกร้องให้รัฐเข้ามาแก้ไขปัญหาในชุมชน	4.42	.551	มากที่สุด
คิดว่าพรรคการเมืองส่วนใหญ่มีส่วนกระตุ้นให้สนใจการเมือง	4.35	.610	มากที่สุด
เคยคิดจะเข้าร่วมเป็นสมาชิกพรรคการเมือง	3.94	.711	มากที่สุด
ติดตามการทำงานของพรรคการเมืองที่ชอบเสมอ	3.80	.714	มากที่สุด
มองว่าพรรคการเมืองต่างๆ มีอิทธิพลในทางการเมืองสูง	3.62	.740	มากที่สุด
ภาพรวม	4.25	.275	มากที่สุด

จากตารางที่ 4.2 พบว่า ประชาชนที่มีความคิดเห็นต่อบทบาทของกลุ่มผลประโยชน์และพรรคการเมือง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.25$, S.D.=.275) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ประชาชนกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มองว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มผลประโยชน์ต่างๆ ในสังคมเสมอ ($\bar{X}=4.76$, S.D.=.426) รองลงมาคือ ให้ความสนใจเรื่องการเรียกร้องต่างๆ ของกลุ่มต่างๆ ในสังคม ($\bar{X}=4.62$, S.D.=.486), กลุ่มผลประโยชน์ในระดับท้องถิ่นมีมากมายหลายประเภท ($\bar{X}=4.51$, S.D.=.557), เคยเข้าร่วมกิจกรรมเรียกร้องให้รัฐเข้ามาแก้ไขปัญหาในชุมชน ($\bar{X}=4.42$, S.D.=.551), พรรคการเมืองส่วนใหญ่มีส่วนกระตุ้นให้สนใจการเมือง ($\bar{X}=4.35$, S.D.=.610), เคยคิดจะเข้าร่วมเป็นสมาชิกพรรคการเมือง ($\bar{X}=3.94$, S.D.=.711), ติดตามการทำงานของพรรคการเมืองที่ชอบเสมอ ($\bar{X}=3.80$, S.D.=.714) และสุดท้ายคือ พรรคการเมืองต่างๆ มีอิทธิพลในทางการเมืองสูง ($\bar{X}=3.62$, S.D.=.740)

ส่วนที่ 3 บทบาทของผู้นำทางการเมือง

ตารางที่ 4.3 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของประชาชนที่มีความคิดเห็นต่อบทบาทของผู้นำทางการเมือง

บทบาทของผู้นำทางการเมือง	ระดับความคิดเห็น		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
มีความประทับใจบุคลิกภาพโดยรวมของนักการเมืองไทย	4.50	.530	มากที่สุด
รู้สึกการเป็นนักการเมืองต้องมีบุคลิกภาพที่น่าเชื่อถือจนน่าติดตาม	4.45	.627	มากที่สุด
คิดว่าเมื่อนักการเมืองเข้าถึงประชาชนอยู่ตลอดเวลาช่วยกระตุ้นให้ประชาชนสนใจการเมือง	4.32	.797	มากที่สุด
คิดว่าการทำหน้าที่นักการเมืองทุกระดับมีผลต่อการชักชวนให้ประชาชนติดตามการเมืองสม่ำเสมอ	3.93	.923	มากที่สุด
คิดว่าภาพลักษณ์นักการเมืองที่ชื่นชอบช่วยกระตุ้นความสนใจให้อยากลงสมัครรับเลือกตั้งบ้าง	3.56	.691	มากที่สุด
ภาพรวม	4.15	.390	มากที่สุด

จากตารางที่ 4.3 พบว่า ประชาชนที่มีความคิดเห็นต่อบทบาทของผู้นำทางการเมือง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.15$, S.D.=.390) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อประชาชนกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่าความประทับใจบุคลิกภาพโดยรวมของนักการเมืองไทย ($\bar{X}=4.50$, S.D.=.530) รองลงมาคือ รู้สึกการเป็นนักการเมืองต้องมีบุคลิกภาพที่น่าเชื่อถือจนน่าติดตาม ($\bar{X}=4.45$, S.D.=.627), นักการเมืองเข้าถึงประชาชนอยู่ตลอดเวลาช่วยกระตุ้นให้ประชาชนสนใจการเมือง ($\bar{X}=4.32$, S.D.=.797), การทำหน้าที่นักการเมืองทุกระดับมีผลต่อการชักชวนให้ประชาชนติดตามการเมืองสม่ำเสมอ ($\bar{X}=3.93$, S.D.=.923) และสุดท้ายคือ ภาพลักษณ์นักการเมืองที่ชื่นชอบช่วยกระตุ้นความสนใจให้อยากลงสมัครรับเลือกตั้งบ้าง ($\bar{X}=3.56$, S.D.=.691)

ส่วนที่ 4 การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่

ตารางที่ 4.4 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของประชาชนที่มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่

การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในพัฒนาท้องถิ่น อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่	ระดับความคิดเห็น		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ไม่เคยได้รับข้อมูลใดๆ จากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่	1.23	.420	น้อยที่สุด
ทำหน้าที่เพียงไปเลือกตั้ง โดยไม่เคยติดตามความเคลื่อนไหว นักรการเมืองที่เลือกเลย	1.25	.432	น้อยที่สุด
ได้รับข่าวสารจากทางราชการบ้างบางครั้งผ่านสื่อต่างๆ	1.35	.478	น้อยที่สุด
การรู้ข่าวสารการพัฒนาพื้นที่จากป้ายที่แสดงในบริเวณนั้นๆ ก็เพียงพอ แล้ว	1.45	.499	น้อยที่สุด
ในช่วงปีที่ผ่านมา นักรการเมืองท้องถิ่นให้ข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนา ท้องถิ่นบ่อยขึ้นผ่านสื่อต่างๆ	2.39	.551	น้อย
เป็นบุคคลสำคัญในชุมชนที่ นักรการเมืองมักแจ้งข่าวสารการพัฒนา ให้ทราบเสมอ	2.54	.499	น้อย
มักเข้าร่วมการทำประชาพิจารณ์ในฐานะผู้ฟังมากกว่าการนำเสนอ ทางออกของปัญหา	3.53	.500	มาก
ให้ข้อมูลที่เป็นทางเลือกในการพัฒนาท้องถิ่นแก่ผู้มีส่วนได้ส่วน เสียที่เกี่ยวข้องบ้างในบางครั้ง	3.31	.601	ปานกลาง
ข้อเสนอในการพัฒนาท้องถิ่นได้รับความสนใจจากผู้อื่นบ้างใน บางครั้ง	3.58	.561	มาก
การรวมกลุ่มทางการเมืองทำให้ความคิดถูกผลักดันเป็นนโยบาย ได้ง่ายขึ้น	3.82	.592	มาก
พยายามเข้าไปมีบทบาทในการเสนอแนะแนวทางการพัฒนา ท้องถิ่นร่วมกับแกนนำอื่นๆ ในชุมชนเสมอ	4.52	.500	มากที่สุด
มองว่าทุกคนควรมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเพื่อพัฒนาท้องถิ่น ร่วมกัน	4.54	.499	มากที่สุด
ได้รับโอกาสในการเป็นตัวแทนของกลุ่มเข้าร่วมกิจกรรม สาธารณะในบางครั้ง	4.61	.489	มากที่สุด

การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในพัฒนาท้องถิ่น อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่	ระดับความคิดเห็น		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
มีอำนาจตัดสินใจในการแก้ไขปัญหาของชุมชนแทนเพื่อนบ้าน บ้างบางครั้งเท่านั้น	4.75	.435	มากที่สุด
พร้อมที่จะทำหน้าที่ตัดสินใจในการพัฒนาท้องถิ่น	4.55	.498	มากที่สุด
เชื่อมั่นว่าเพื่อนบ้านสนับสนุนให้ท่านทำหน้าที่เป็นตัวแทนการ ตัดสินใจในกระบวนการนโยบายพัฒนาท้องถิ่นทุกขั้นตอน	4.86	.353	มากที่สุด
ภาพรวม	3.49	.193	มาก

ตารางที่ 4.4 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของประชาชนที่มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.49$, S.D.=.193) เมื่อพิจารณาตามรายชื่อเห็นว่า เพื่อนบ้านสนับสนุนให้ทำหน้าที่เป็นตัวแทนการตัดสินใจในกระบวนการนโยบายพัฒนาท้องถิ่นทุกขั้นตอน ($\bar{X}=4.86$, S.D.=.353) รองลงมาคือ มีอำนาจตัดสินใจในการแก้ไขปัญหาของชุมชนแทนเพื่อนบ้านบ้างบางครั้งเท่านั้น ($\bar{X}=4.75$, S.D.=.435), ได้รับโอกาสในการเป็นตัวแทนของกลุ่มเข้าร่วมกิจกรรมสาธารณะในบางครั้ง ($\bar{X}=4.61$, S.D.=.489), พร้อมที่จะทำหน้าที่ตัดสินใจในการพัฒนาท้องถิ่น ($\bar{X}=4.55$, S.D.=.498), ทุกคนควรมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเพื่อพัฒนาท้องถิ่นร่วมกัน ($\bar{X}=4.54$, S.D.=.499), พยายามเข้าไปมีบทบาทในการเสนอแนะแนวทางการพัฒนาท้องถิ่นร่วมกับแกนนำอื่นๆ ในชุมชนเสมอ ($\bar{X}=4.52$, S.D.=.500)

พร้อมทั้งนี้ยัง พบว่า การรวมกลุ่มทางการเมืองทำให้ความคิดถูกผลักดันเป็นนโยบายได้ง่ายขึ้น ($\bar{X}=3.82$, S.D.=.592), ข้อเสนอในการพัฒนาท้องถิ่นได้รับความสนใจจากผู้อื่นบ้างในบางครั้ง ($\bar{X}=3.58$, S.D.=.561), มักเข้าร่วมการทำประชาพิจารณ์ในฐานะผู้ฟังมากกว่าการนำเสนอทางออกของปัญหา ($\bar{X}=3.53$, S.D.=.500)

นอกจากนี้แล้ว ให้ข้อมูลที่เป็นทางเลือกในการพัฒนาท้องถิ่นแก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้องบ้างในบางครั้ง ($\bar{X}=3.31$, S.D.=.601), เป็นบุคคลสำคัญในชุมชนที่นักการเมืองมักแจ้งข่าวสารการพัฒนาให้ทราบเสมอ ($\bar{X}=2.54$, S.D.=.499), ในช่วงปีที่ผ่านมานักการเมืองท้องถิ่นให้ข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาท้องถิ่นบ่อยขึ้นผ่านสื่อต่างๆ ($\bar{X}=2.39$, S.D.=.551), การรู้ข่าวการพัฒนาพื้นที่จากป้ายที่แสดงในบริเวณนั้นๆ ก็เพียงพอแล้ว ($\bar{X}=1.45$, S.D.=.499), ได้รับข่าวสารจากทางราชการบ้างบางครั้งผ่านสื่อต่างๆ ($\bar{X}=1.35$, S.D.=.478), ทำหน้าที่เพียงไปเลือกตั้งโดยไม่เคยติดตามความเคลื่อนไหวของนักการเมืองที่เลือกเลย ($\bar{X}=1.25$, S.D.=.432) และสุดท้ายคือ ไม่เคยได้รับข้อมูลใดๆ จากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ ($\bar{X}=1.23$, S.D.=.420)

ส่วนที่ 5 ผลการวิเคราะห์การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการพัฒนา ท้องถิ่น อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่

ตารางที่ 4.5 การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนใน
การพัฒนาท้องถิ่น อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่

ที่มาของการผันแปร	ผลรวม กำลังสอง	DF	ค่าเฉลี่ย ผลรวมกำลัง สอง	F	ระดับ นัยสำคัญ
ตัวแปรอิสระ	.634	15	.042	1.136	.322
เพศ	.000	1	.000	.007	.932
อายุ	.157	3	.052	1.406	.241
อาชีพ	.209	5	.042	1.125	.346
รายได้	.098	2	.049	1.315	.270
บทบาทของกลุ่มผลประโยชน์และ พรรคการเมือง	.143	2	.071	1.917	.148
บทบาทของผู้นำทางการเมือง	.027	2	.013	.360	.698
การผันแปรที่อธิบายได้	.634	15	.042	1.136	.322
การผันแปรที่เหลือ	14.287	384	.037		
การผันแปรทั้งหมด	14.920	399	.037		
Multiple R	.606				
Multiple R Square	.542				

จากตารางที่ 4.5 พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ รายได้ และปัจจัยด้าน
บทบาทของกลุ่มผลประโยชน์และพรรคการเมือง และบทบาทของผู้นำทางการเมือง ไม่มีอิทธิพล
ต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น อำเภอเมืองเชียงใหม่
จังหวัดเชียงใหม่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($F=3.797, \text{Sig}=.023, F=2.325, \text{Sig}=.043$)
คิดเป็นร้อยละ 60.6 (Multiple R=.606) และยังสามารถร่วมกันอธิบายตัวแปรการมีส่วนร่วมทางการเมือง
ของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ คิดเป็นร้อยละ 54.2
(Multiple R Square=.542)

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษา อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในศึกษาวิจัยเรื่องครั้งนี้เพื่อศึกษาระดับ ปัจจัยที่มีอิทธิพล และเพื่อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในพัฒนาท้องถิ่น อำเภอเมืองเชียงใหม่ โดยศึกษาวิจัยแบบสำรวจจากประชาชนทั่วไปไปที่อาศัยอยู่ในอำเภอเมืองเชียงใหม่จำนวน 400 คน เครื่องมือที่ใช้ได้แก่แบบสอบถาม (Questionnaire) แบ่งช่วง (Interval Scale) มี 5 สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบน และการวิเคราะห์จำแนกพหุ (MCA) ซึ่งสามารถสรุปผลการศึกษาดังต่อไปนี้

5.1 สรุปผลการวิจัย

5.1.1 ปัจจัยส่วนบุคคล

พบว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คนส่วนใหญ่เป็นหญิง จำนวน 250 คน คิดเป็นร้อยละ 62.5 อายุระหว่าง 21-40 ปี จำนวน 157 คน รองลงมาคือ อายุ 41 - 60 ปี จำนวน 116 คน ประกอบอาชีพรับจ้างหรือทำงานอิสระ จำนวน 86 คน รองลงมาคือ พนักงานเอกชน จำนวน 83 คน รายได้ระหว่าง 15,001 – 30,000 บาท จำนวน 213 คน รองลงมาคือไม่เกิน 15,000 บาท จำนวน 157 คน

5.1.2 บทบาทของกลุ่มผลประโยชน์และพรรคการเมือง

พบว่า ประชาชนที่มีความคิดเห็นต่อบทบาทของกลุ่มผลประโยชน์และพรรคการเมือง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.25$, S.D.=.275) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อประชาชนกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มองว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มผลประโยชน์ต่างๆ ในสังคมเสมอ ($\bar{X}=4.76$, S.D.=.426) รองลงมาคือ ให้ความสนใจเรื่องการเรียกร้องต่างๆ ของกลุ่มต่างๆ ในสังคม ($\bar{X}=4.62$, S.D.=.486), กลุ่มผลประโยชน์ในระดับท้องถิ่นมีมากมายหลายประเภท ($\bar{X}=4.51$, S.D.=.557), เคยเข้าร่วมกิจกรรมเรียกร้องให้รัฐเข้ามาแก้ไขปัญหาในชุมชน ($\bar{X}=4.42$, S.D.=.551), พรรคการเมืองส่วนใหญ่มีส่วนกระตุ้นให้สนใจการเมือง ($\bar{X}=4.35$, S.D.=.610), เคยคิดจะเข้าร่วมเป็นสมาชิกพรรคการเมือง ($\bar{X}=3.94$, S.D.=.711), ติดตามการทำงานของพรรคการเมืองที่ชอบเสมอ ($\bar{X}=3.80$, S.D.=.714) และสุดท้ายคือ พรรคการเมืองต่างๆ มีอิทธิพลในทางการเมืองสูง ($\bar{X}=3.62$, S.D.=.740)

5.1.3 บทบาทของผู้นำทางการเมือง

พบว่า ประชาชนที่มีความคิดเห็นต่อบทบาทของผู้นำทางการเมือง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.15$, S.D.=.390) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อประชาชนกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่า ความประทับใจคุณลักษณะโดยรวมของนักการเมืองไทย ($\bar{X}=4.50$, S.D.=.530) รองลงมาคือ ฐิติการเป็นนักการเมืองต้องมีบุคลิกภาพที่น่าเชื่อถือจนน่าติดตาม ($\bar{X}=4.45$, S.D.=.627), นักการเมืองเข้าถึงประชาชนอยู่ตลอดเวลาช่วยกระตุ้นให้ประชาชนสนใจการเมือง ($\bar{X}=4.32$, S.D.=.797), การทำหน้าที่นักการเมืองทุกระดับมีผลต่อการชักชวนให้ประชาชนติดตามการเมืองสม่ำเสมอ ($\bar{X}=3.93$, S.D.=.923) และสุดท้ายคือ ภาพลักษณ์นักการเมืองที่ขึ้นขอความช่วยเหลือความสนใจให้อายกลองสมัครรับเลือกตั้งบ้าง ($\bar{X}=3.56$, S.D.=.691)

5.1.4 การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่

พบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.49$, S.D.=.193) เมื่อพิจารณาตามรายข้อเห็นว่าเพื่อนบ้านสนับสนุนให้ทำหน้าที่เป็นตัวแทนการตัดสินใจในกระบวนการนโยบายพัฒนาท้องถิ่นทุกขั้นตอน ($\bar{X}=4.86$, S.D.=.353) รองลงมาคือ มีอำนาจตัดสินใจในการแก้ไขปัญหาของชุมชนแทนเพื่อนบ้านบ้างคราวเท่านั้น ($\bar{X}=4.75$, S.D.=.435), ได้รับโอกาสในการเป็นตัวแทนของกลุ่มเข้าร่วมกิจกรรมสาธารณะในบางครั้ง ($\bar{X}=4.61$, S.D.=.489), พร้อมทั้งจะทำหน้าที่ตัดสินใจในการพัฒนาท้องถิ่น ($\bar{X}=4.55$, S.D.=.498), ทุกคนควรมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเพื่อพัฒนาท้องถิ่นร่วมกัน ($\bar{X}=4.54$, S.D.=.499), พยายามเข้าไปมีบทบาทในการเสนอแนะแนวทางการพัฒนาท้องถิ่นร่วมกับแกนนำอื่นๆ ในชุมชนเสมอ ($\bar{X}=4.52$, S.D.=.500)

พร้อมทั้งนี้ยัง พบว่า การรวมกลุ่มทางการเมืองทำให้ความคิดถูกผลักดันเป็นนโยบายได้ง่ายขึ้น ($\bar{X}=3.82$, S.D.=.592), ข้อเสนอในการพัฒนาท้องถิ่นได้รับความสนใจจากผู้อื่นบ้างในบางครั้ง ($\bar{X}=3.58$, S.D.=.561), มักเข้าร่วมการทำประชาพิจารณ์ในฐานะผู้ฟังมากกว่าการนำเสนอทางออกของปัญหา ($\bar{X}=3.53$, S.D.=.500)

นอกจากนี้แล้ว ให้ข้อมูลที่เป็นทางเลือกในการพัฒนาท้องถิ่นแก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้องบ้างในบางครั้ง ($\bar{X}=3.31$, S.D.=.601), เป็นบุคคลสำคัญในชุมชนที่นักการเมืองมักแจ้งข่าวสารการพัฒนาให้ทราบเสมอ ($\bar{X}=2.54$, S.D.=.499), ในช่วงปีที่ผ่านมานักการเมืองท้องถิ่นให้ข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาท้องถิ่นบ่อยขึ้นผ่านสื่อต่างๆ ($\bar{X}=2.39$, S.D.=.551), การรู้ข่าวการพัฒนาพื้นที่จากป้ายที่แสดงในบริเวณนั้นๆ ก็เพียงพอแล้ว ($\bar{X}=1.45$, S.D.=.499), ได้รับข่าวสารจากทางราชการบ้างบางครั้งผ่านสื่อต่างๆ ($\bar{X}=1.35$, S.D.=.478), ทำหน้าที่เพียงไปเลือกตั้งโดยไม่เคยติดตาม

ความเคลื่อนไหวนักการเมืองที่เลือกเลย ($\bar{X}=1.25$, S.D.=.432) และสุดท้ายคือ ไม่เคยได้รับข้อมูลใดๆ จากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ ($\bar{X}=1.23$, S.D.=.420)

5.1.5 การวิเคราะห์การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น

อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่

พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ รายได้ และปัจจัยด้านบทบาทของกลุ่มผลประโยชน์และพรรคการเมือง และบทบาทของผู้นำทางการเมือง ไม่มีอิทธิพลการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการพัฒนาท้องถิ่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($F=3.797$, Sig.=.023, $F=2.325$, Sig.=.043) คิดเป็นร้อยละ 60.6 (Multiple R=.606) และยังสามารถร่วมกันอธิบายตัวแปรการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นคิดเป็นร้อยละ 54.2 (Multiple R Square=.542)

5.2 อภิปรายผล

จากการศึกษาในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยสามารถอภิปรายการศึกษาตามวัตถุประสงค์การวิจัยดังต่อไปนี้

5.2.1 จากการศึกษาวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.49$, S.D.=.193) ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาประเด็นของการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นอำเภอเมืองเชียงใหม่ เห็นว่าเพื่อนบ้านสนับสนุนให้ทำหน้าที่เป็นตัวแทนการตัดสินใจในกระบวนการนโยบายพัฒนาท้องถิ่นทุกขั้นตอนมากที่สุด รองลงมาคือ มีอำนาจตัดสินใจในการแก้ไขปัญหาของชุมชนแทนเพื่อนบ้านบ้างบางครั้งเท่านั้น และได้รับโอกาสในการเป็นตัวแทนของกลุ่มเข้าร่วมกิจกรรมสาธารณะในบางครั้ง สะท้อนให้เห็นว่าการที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น เช่น เพื่อนบ้านสนับสนุนให้ทำหน้าที่เป็นตัวแทนการตัดสินใจในกระบวนการนโยบายพัฒนาท้องถิ่นทุกขั้นตอน มีอำนาจตัดสินใจในการแก้ไขปัญหาของชุมชนแทนเพื่อนบ้านบ้างบางครั้งเท่านั้น หรือได้รับโอกาสในการเป็นตัวแทนของกลุ่มเข้าร่วมกิจกรรมสาธารณะในบางครั้ง บ่งชี้ให้เห็นว่าประชาชนในชุมชนมีวัฒนธรรมทางการเมืองดีในการปกครองตนเองในการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการแสดงความคิดเห็น ตัดสินใจ หรือให้โอกาสร่วมตัดสินใจ เนื่องจากประชาชนเข้าใจสิทธิการเมืองภาคพลเมือง การตัดสินใจหรือมีส่วนร่วมเพื่อสาธารณะเพื่อชุมชน สอดคล้องกับลิขิต ธีรเวคิน (2563) ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนตามรัฐธรรมนูญ พบว่ารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ซึ่งร่างโดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.ร.) มี 4 กรอบ คือ 1) ได้แก่ สิทธิเสรีภาพของประชาชน 2) การเข้าสู่ตำแหน่งอำนาจของ

ผู้ปฏิบัติงานทางการเมือง 3) การควบคุมการใช้อำนาจ 4) การเมืองภาคประชาชน หรือมีการส่วนร่วมของประชาชน ทั้งนี้ในส่วนของการมีส่วนร่วมของประชาชนนั้น สามารถจะแยกแยะได้ดังต่อไปนี้ คือ ประการที่ 1 การมีส่วนร่วมในฐานะที่เป็นสิทธิขั้นมูลฐานของมนุษย์ ประการที่ 2 การมีส่วนร่วมของประชาชนโดยหน้าที่ในฐานะที่เป็นพลเมืองที่อยู่ภายใต้กรอบของกฎหมาย ประการที่ 3 สิทธิของประชาชนในการมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองบริหารตามบทบัญญัติที่มีไว้ในรัฐธรรมนูญ และประการ 4 รัฐมีหน้าที่ในส่งเสริมให้โอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมด้านการปกครองและยังสอดคล้องกับการวิจัยพัฒนา นนทชิต (2559) เห็นว่า การสื่อสารทางการเมืองกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองมีความสัมพันธ์ด้านการเลือกตั้ง การกำกับดูแลการปกครองท้องถิ่น ในภาพรวมอยู่ในระดับสูงและขความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน เป็นต้น

5.2.2 จากการเพื่อศึกษาวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ รายได้ต่อเดือน และตัวแปรด้านบทบาทของกลุ่มผลประโยชน์และพรรคการเมือง และบทบาทของผู้นำทางการเมือง ไม่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในพัฒนาท้องถิ่น อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สะท้อนให้เห็นว่าการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนมีลักษณะประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมที่ประชาชนทุกคนกลุ่มอาชีพรายได้สามารถมีส่วนร่วมอย่างทั่วถึงเสมอภาพเท่าเทียมไม่ได้มีการเลือกปฏิบัติเฉพาะกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งนำไปสู่กระบวนการกล่อมเกลางานการเมืองที่ดีในมิติของการมีส่วนร่วมทางการเมือง และยังสอดคล้องกับมิติสภาพทางเศรษฐกิจชุมชนที่เข้มแข็งอยู่ในระดับที่ดี ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีทำให้ประชาชนมีความพร้อมในการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างอิสระตามระบอบประชาธิปไตยที่มีการนำนโยบายสาธารณะไปสู่การปฏิบัติผ่านกลไกการเลือกตั้งการบริหารงานเพื่อสาธารณะในท้องถิ่นตามลักษณะของระบอบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมหรือแบบตัวแทนจึงทำให้ประชาชนมีวัฒนธรรมทางการเมืองตามสิทธิหน้าที่ พลเมืองได้อย่างเหมาะสมกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยแบบตัวแทนและแบบมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนอย่างเหมาะสม สอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของศราวุธ ชันธิวิชัย และคณะ (2564) พบว่าการมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ทั้งนี้ในเรื่องของกลไกสำคัญที่คือการมีส่วนร่วมทางการเมือง ต้องเริ่มตั้งแต่การมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายสาธารณะทั้งโดยทางตรงในระดับท้องถิ่นและทางอ้อมในระดับชาติ

5.2.3 จากการศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 พบว่า การรู้ข่าวการพัฒนาพื้นที่จากป้ายที่แสดงในบริเวณนั้นๆ ก็เพียงพอแล้ว ($\bar{X}=1.45$, S.D.=.499), ได้รับความสารจากทางราชการบ้าง บางครั้งผ่านสื่อต่างๆ ($\bar{X}=1.35$, S.D.=.478), ทำหน้าที่เพียงไปเลือกตั้งโดยไม่เคยติดตามความเคลื่อนไหวนักการเมืองที่เลือกเลย ($\bar{X}=1.25$, S.D.=.432) และสุดท้ายคือ ไม่เคยได้รับข้อมูลใดๆ จากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ ($\bar{X}=1.23$, S.D.=.420) บ่งชี้ให้เห็นว่าอยู่ในระดับน้อย เมื่อเปรียบเทียบกับประเด็นการมีส่วนร่วมทางการเมืองอื่นๆ เช่น เพื่อนบ้านสนับสนุนให้ทำหน้าที่เป็นตัวแทนการตัดสินใจในกระบวนการนโยบายพัฒนาท้องถิ่นทุกขั้นตอนมากที่สุด รองลงมาคือ มีอำนาจตัดสินใจในการแก้ไขปัญหาของชุมชนแทนเพื่อนบ้านบ้างบางครั้งเท่านั้น และได้รับโอกาสในการเป็นตัวแทนของกลุ่มเข้าร่วมกิจกรรมสาธารณะในบางครั้ง เป็นต้น ผู้วิจัยเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในพัฒนาท้องถิ่น อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ ของเสนอแนะดังนี้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ควรส่งเสริมพัฒนาระดับการสื่อสารทางการเมือง การสื่อสารประชาสัมพันธ์ข้อมูลต่างๆ ให้ประชาชนได้รับทราบผ่านช่องทางของสำนักงาน หรือสื่อสังคมออนไลน์ให้ประชาชนได้รับทราบข้อมูลอยู่เสมอ แม้ว่าปัจจุบันภาคประชาชนสามารถรับรู้ข้อมูลผ่านสื่อสังคมออนไลน์ต่างๆ แต่ทว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องเน้นการสื่อสารทางการเมือง ประชาสัมพันธ์ข้อมูลต่างๆ ให้ประชาชนได้รับทราบอย่างเสมอเสมอ นอกจากนี้ควรเพิ่มช่องทางเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองผ่านรูปแบบออนไลน์ การบริการสาธารณะสวัสดิการของรัฐผ่านแอปพลิเคชันขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อความสะดวกรวดเร็ว เป็นต้น

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.3.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

- 1) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกำหนดนโยบาย กลยุทธ์การสื่อสารทางการเมืองในพื้นที่ให้ประชาชนได้รับทราบผ่านช่องทางของสำนักงาน หรือสื่อสังคมออนไลน์ให้ประชาชนได้รับทราบข้อมูลอยู่เสมอ
- 2) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกำหนดนโยบายแผนงานส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองให้กับประชาชนผ่านทางออนไลน์ด้วยการจัดทำข้อมูลแผนงาน งบประมาณ และกิจกรรมต่างๆ
- 3) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรกำหนดแผนงาน โครงการเกี่ยวกับการสื่อสารข้อมูลสาธารณะเพื่อชุมชนเป็นช่องทางสื่อสารระหว่างหน่วยงานกับประชาชนและก่อให้เกิดความโปร่งใสในการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

5.3.2 ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

1) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ควรส่งเสริมพัฒนาระดับการสื่อสารประชาสัมพันธ์ข้อมูลต่างๆ ให้ประชาชนได้รับทราบผ่านช่องทางของสำนักงาน หรือสื่อสังคมออนไลน์ให้ประชาชนได้รับทราบข้อมูลอยู่เสมอ

2) นักการเมืองระดับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ควรทบทวนคะแนนความนิยมให้ประชาชนได้ติดต่อติดตามความเคลื่อนไหวของนักการเมืองอยู่เสมอทั้งบทบาทการพัฒนาท้องถิ่นหรืองานกิจกรรมทางสังคมในชุมชนอยู่เสมอ

3) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและนักการเมืองท้องถิ่นควรมีการสื่อสารข้อมูลข่าวสารประเด็นสาธารณะทางสังคม เศรษฐกิจ หรือการเมือง ที่เป็นทางการผ่านจดหมายข่าว วิทยุชุมชน หรือปิดประกาศข่าวสารผ่านศาลากลางหมู่บ้าน เพจเฟซบุ๊กของหน่วยงาน ชุมชน หรือผู้นำท้องถิ่นให้ประชาชนได้รับทราบและเป็นช่องทางสื่อสารระหว่างหน่วยงานกับประชาชน

5.3.3 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1) ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยทำการศึกษาในเฉพาะเขตพื้นที่ท้องถิ่นเชียงใหม่ ดังนั้นควรมีการศึกษาเปรียบเทียบในพื้นที่อำเภอใกล้เคียงหรือในจังหวัดเขตภาคเหนือเพื่อให้ได้ข้อมูลปฐมภูมิที่หลากหลายและใช้อธิบายในภาพรวมของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในพัฒนาท้องถิ่นระดับมหภาคต่อไป

2) ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นศึกษาตัวแปรการมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นสำคัญ หากมีการเพิ่มตัวแปร เช่น ทักษะคิดทางการเมือง หรือวัฒนธรรมทางการเมือง เข้ามาขึ้นศึกษาน่าจะทำให้การวิเคราะห์ข้อมูลมีคุณค่าทางวิชาการเพิ่มมากขึ้น

3) ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณ หากมีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพเพิ่มเติม หรือการวิจัยแบบผสมผสานวิธี น่าจะทำให้ได้ข้อมูลที่เด่นชัดเชิงประจักษ์ในเรื่องการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในพัฒนาท้องถิ่น อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่มากยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

- กวี วงศ์พุม. (2535). *ภาวะผู้นำ*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์พิเศษฐ์ สตูดิโอ.
- กิริพัฒน์ เขียนทองกุล. (2564). มติมหาชน: แนวคิดและปัญหาการเป็นเครื่องมือทางการเมืองของผู้นำ
ฝูงชนทางการเมืองในการปกครองระบอบประชาธิปไตย. *อินทนิลทักษิณสาร*, 16(2), 9-31.
- คณะกรรมการการเลือกตั้ง. (2550). *พรรคการเมือง*. เข้าถึงได้จาก <https://www.ect.go.th>.
- ไชยะ เทพา. (2564). ภาวะผู้นำทางการเมืองในยุคโควิด-19. *วารสารสหวิทยาการมนุษยศาสตร์และ
สังคมศาสตร์*, 4(3), 1027-1044.
- ณัฐวิษย์ ดำรงค์ศรีวงศ์. (2564). พัฒนาการ ลักษณะการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน.
วารสารวิชาการ ไทยวิจัยและการจัดการ, 2(1), 61-72.
- ทินพันธุ์ นาคะตะ. (2543). *รัฐศาสตร์: ทฤษฎี แนวความคิด ปัญหาสำคัญและแนวทางศึกษาวิเคราะห์
การเมือง*. กรุงเทพฯ: โครงการเอกสารและตำรา สมาคมรัฐประศาสนศาสตร์ นิฉ้า.
- นพพล อักษาด. (2556). วิธีการเข้าสู่ตำแหน่งทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัด
หนองบัวลำภู. *วารสารรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์*, 2(1), 41-71.
- นิยม รัฐอมฤต. (2547). โครงสร้างทางการเมืองใหม่ กับมาตรการควบคุมการใช้อำนาจรัฐ. *วารสาร
สถาบันพระปกเกล้า*, 2(3), 1-18.
- บวรศักดิ์ อุวรรณโณ และถวิลวดี บุรีกุล. (2548). *ประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม Participatory
Democracy*. กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า.
- บุญทัน ดอกไธสง. (2535). *การจัดการองค์การ*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และ
เทคโนโลยีชนบท
- บุญทัน ดอกไธสง. (2552). *ประชาธิปไตยรากหญ้า*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ปัญญาชน.
- พิชญานา ศิริรัตน์. (2563). *จำนวนประชากรปี 2563 จังหวัดเชียงใหม่ แยกอายุ ชายหญิง และแบ่ง
รายอำเภอ*. เข้าถึงได้จาก <https://catalog.citydata.in.th/dataset/chiangmai-population-2020>.
- ฟาติมา ไทยเศรษฐ และประสงค์ กัลป์ยาณะธรรม. (2560). สถาบันในกระบวนการกลุ่มเกลตาทาง
การเมืองที่มีอิทธิพล ต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษาระดับอุดมศึกษา จังหวัด
กาญจนบุรี. *วารสารมหาวิทยาลัยศิลปากร*, 37(2), 249-268.
- กฤษิทัศน์ ชาติน้ำเพชร. (2564). การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน. *วารสารวิชาการ ไทยวิจัย
และการจัดการ*, 2(1), 37-46.
- รัฐบุรุษ กุ่มทรัพย์. (2555). การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยปทุมธานี*,
4(2), 8-17.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- ลิขิต ชีรเวคิน. (2563). การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนตามรัฐธรรมนูญ. *วารสารสถาบันพระปกเกล้า*, 4(1), 2-19.
- วัฒนา นนทชิต. (2559). การสื่อสารทางการเมืองกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองท้องถิ่น: ศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลเมืองท่าข้าม อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี. *วารสาร EAU HERITAGE*, 6(3), 80-87.
- วิชุดา สาธิตพร. (2563). เครือข่ายธุรกิจของนักการเมืองไทย. *วารสารสถาบันพระปกเกล้า*, 11(2), 24-41.
- วิสุทธิ โพธิ์แท่น. (2544). *การดำเนินกิจกรรมของพรรคการเมืองไทย*. นนทบุรี: สถาบันพระปกเกล้า.
- ศราวุธ ชันวิชัย และคณะ. (2564). การมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชนในศตวรรษที่ 21. *วารสาร มจร.อุบลปริทัศน์*, 6(1), 703-720.
- สถาบันพระปกเกล้า. (2545). *การกระจายอำนาจและการปกครองท้องถิ่นในประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: กรมการปกครอง.
- สมพร เพ็ญจันทร์. (2558). การมีส่วนร่วมทางการเมืองของนิสิต มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา. *วารสารสารสนเทศ*, 14(2), 97-106.
- सानนท์ ด้านภักดี และคณะ. (2561). พรรคการเมืองและกลุ่มผลประโยชน์ทางการเมืองในประเทศไทย. *วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง*, 7(2), 377-392.
- สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2561). *การมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย*. กรุงเทพฯ: สำนักการพิมพ์สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
- สุริยันต์ สุวรรณราช. (2542). *การพัฒนาการบริหารและการจัดการธุรกิจชุมชน: ศึกษากรณีธุรกิจยางพาราของชุมชนตำบลตะโหนด อำเภอดงหลวง จังหวัดพัทลุง*. (รายงานการวิจัย). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- โสภา มัดลิ่ง. (2551). *การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กก่อนวัยเรียนชุมชนเอื้ออารีย์ สังกัดกรุงเทพมหานคร*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.
- เอกภูมิ เข็มวิทยานุกูล และจรูญศรี มาดิลกโกวิท. (2557). การนำเสนอแนวทางในการพัฒนาผู้นำทางการเมืองที่พึงประสงค์ตามความคิดเห็นของนิสิตนักศึกษา. *วารสารอิเล็กทรอนิกส์ทางการศึกษา*, 9(2), 447-461.

บรรณานุกรม (ต่อ)

ภาษาต่างประเทศ

- Almond, G. and Powell, G. B. (1966). *Comparative politics: A developmental approach*. Boston: Little Brown.
- Berty, J. M. (1977). *Lobbying for the people: The political behavior of public interest group*. New Jersey: Princeton University Press.
- Easton, D. (1971). *A framework for political analysis*. Englewood Cliffs, N. J.: Prentice – Hall, Inc.
- Guba, E. (1990). *The paradigm dialog*. Newbury Park, California: Sage Publications.
- Huntington, S. P. & Nelson, M. (1976). *No easy choice: Political participation in developing countries*. Cambridge: Harvard University Press.
- McFarland. (1979). *Management: Foundation & practices*. (5 th ed.). New York: Macmillan Publishing Inc.
- Norris, P. (2005). *Building political parties: reforming legal regulations and internal rules*. Retrieved from <http://aceproject.org/ero-en/topics/parties-and-candidates/pippa.pdf/viewl>.
- Sherry, R. Arnstein. (1969). A ladder of citizen participation. *Journal of the American Planning Association*, 35(4), 216-224.
- Truman, D. B. (1971). *The governmental process*. New York: Afren A. Knopt.
- Woodton, G. (1978). *Interest group*. Englewood Cliffs: Prentice Hall.
- Yukl, G. (1989). Managerial leadership: A review of theory and research. *Journal of Management*, 15(2), 251–289.

ภาคผนวก

แบบสอบถาม

การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามมีทั้งหมด 3 ส่วน คือ
 - ส่วนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคล
 - ส่วนที่ 2 บทบาทของกลุ่มผลประโยชน์และพรรคการเมือง
 - ส่วนที่ 3 บทบาทของผู้นำทางการเมือง
 - ส่วนที่ 4 การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่
 - ส่วนที่ 5 ข้อเสนอแนะ
2. โปรดขีดเครื่องหมาย ✓ ลงใน หน้าข้อความที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

ส่วนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคล

คำชี้แจง: กรุณาใต้เครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ตามข้อมูลส่วนบุคคลของท่าน

1.1 เพศ

1. ชาย 2. หญิง

1.2 อายุ

1. อายุไม่เกิน 20 ปี 2. 21 - 40 ปี
 3. 41 - 60 ปี 4. 61 ปีขึ้นไป

1.3 อาชีพ

1. ข้าราชการหรือรัฐวิสาหกิจ 2. พนักงานเอกชน
 3. เกษตรกร 4. รับจ้างหรือทำงานอิสระ
 5. นักเรียนหรือนักศึกษา 6. อื่นๆ (ระบุ).....

1.4 รายได้

1. ไม่เกิน 15,000 บาท 2. 15,001 – 30,000 บาท
3. 30,001 บาท ขึ้นไป

ส่วนที่ 2 บทบาทของกลุ่มผลประโยชน์และพรรคการเมือง

คำชี้แจง: กรุณาใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องทางขวามือของท่านตามความคิดเห็นของท่าน

บทบาทของกลุ่มผลประโยชน์และพรรคการเมือง	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. ท่านมองว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มผลประโยชน์ต่างๆ ในสังคมเสมอ					
2. ท่านมักจะให้ความสนใจเรื่องการเรียกร้องต่างๆ ของกลุ่มต่างๆ ในสังคม					
3. ท่านคิดว่ากลุ่มผลประโยชน์ในระดับท้องถิ่นมีมากมายหลายประเภท					
4. ท่านคิดว่าเคยเข้าร่วมกิจกรรมเรียกร้องให้รัฐเข้ามาแก้ไขปัญหาในชุมชนของท่าน					
5. ท่านคิดว่าพรรคการเมืองส่วนใหญ่มีส่วนกระตุ้นให้ท่านสนใจการเมือง					
6. ท่านเคยคิดจะเข้าร่วมเป็นสมาชิกพรรคการเมือง					
7. ท่านติดตามการทำงานของพรรคการเมืองที่ชอบเสมอ					
8. ท่านมองว่าพรรคการเมืองต่างๆ มีอิทธิพลในทางการเมืองสูง					

ส่วนที่ 3 บทบาทของผู้นำทางการเมือง

คำชี้แจง: กรุณาใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องทางขวามือของท่านตามความคิดเห็นของท่าน

บทบาทของผู้นำทางการเมือง	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. ท่านมีความประทับใจบุคลิกภาพโดยรวมของนักการเมืองไทย					
2. ท่านรู้สึกการเป็นนักการเมืองต้องมีบุคลิกภาพที่น่าเชื่อถือจนน่าติดตาม					
3. ท่านคิดว่าเมื่อนักการเมืองเข้าถึงประชาชนอยู่ตลอดเวลาช่วยกระตุ้นให้ประชาชนสนใจการเมือง					
4. ท่านคิดว่าการทำหน้าที่นักการเมืองทุกระดับมีผลต่อการชักชวนให้ประชาชนติดตามการเมืองสม่ำเสมอ					
5. ท่านคิดว่าภาพลักษณ์นักการเมืองที่ท่านชื่นชอบช่วยกระตุ้นความสนใจให้อยากลงสมัครรับเลือกตั้งบ้าง					

ส่วนที่ 4 การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น อำเภอเมืองเชียงใหม่
จังหวัดเชียงใหม่

คำชี้แจง: กรุณาใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องทางขวามือของท่านตามความคิดเห็นของท่าน

การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนใน การพัฒนาท้องถิ่น อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. ท่านไม่เคยได้รับข้อมูลใดๆ จากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ของท่าน					
2. ท่านทำหน้าที่เพียงไปเลือกตั้งโดยไม่เคยติดตามความเคลื่อนไหวของนักการเมืองที่ท่านเลือกเลย					
3. ท่านได้รับข่าวสารจากทางราชการบ้างบางครั้งผ่านสื่อต่างๆ					
4. ท่านคิดว่าความรู้ข่าวสารการพัฒนาพื้นที่จากป้ายที่แสดงในบริเวณนั้นๆ ก็เพียงพอแล้ว					
5. ท่านคิดว่าในช่วงปีที่ผ่านมานักการเมืองท้องถิ่นให้ข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาท้องถิ่นบ่อยขึ้นผ่านสื่อต่างๆ					
6. ท่านเป็นบุคคลสำคัญในชุมชนที่นักการเมืองมักแจ้งข่าวสารการพัฒนาให้ทราบเสมอ					
7. ท่านมักเข้าร่วมการทำประชาพิจารณ์ในฐานะผู้ฟังมากกว่าการนำเสนอทางออกของปัญหา					
8. ท่านให้ข้อมูลที่เป็นทางเลือกในการพัฒนาท้องถิ่นแก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้องบ้างในบางครั้ง					
9. ท่านคิดว่าข้อเสนอในการพัฒนาท้องถิ่นได้รับความสนใจจากผู้อื่นบ้างในบางครั้ง					
10. ท่านคิดว่าการรวมกลุ่มทางการเมืองทำให้ความคิดของท่านถูกผลักดันเป็นนโยบายได้ง่ายขึ้น					

การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนใน การพัฒนาท้องถิ่น อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
11. ท่านพยายามเข้าไปมีบทบาทในการเสนอแนะแนว ทางการพัฒนาท้องถิ่นร่วมกับแกนนำอื่นๆ ในชุมชน เสมอ					
12. ท่านมองว่าทุกคนควรมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ เพื่อพัฒนาท้องถิ่นร่วมกัน					
13. ท่านได้รับโอกาสในการเป็นตัวแทนของกลุ่มเข้า ร่วมกิจกรรมสาธารณะในบางครั้ง					
14. ท่านมีอำนาจตัดสินใจในการแก้ไขปัญหาของชุมชน แทนเพื่อนบ้านบ้างบางครั้งเท่านั้น					
15. ท่านพร้อมที่จะทำหน้าที่ตัดสินใจในการพัฒนา ท้องถิ่น					
16. ท่านเชื่อมั่นว่าเพื่อนบ้านสนับสนุนให้ท่านทำหน้าที่ เป็นตัวแทนการตัดสินใจในกระบวนการนโยบายพัฒนา ท้องถิ่นทุกขั้นตอน					

☞ ส่วนที่ 5 ข้อเสนอแนะ

ภาคผนวก ข
ค่าความเชื่อมั่นแบบสอบถาม

ตารางแสดงค่าความเชื่อมั่นแบบสอบถาม

Reliability Statistics	
Cronbach's Alpha	N of Items
.742	29

ตารางแสดงค่าความเชื่อมั่นแบบสอบถามตามรายข้อ

Item-Total Statistics				
ด้านที่ ข้อที่	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
ด้านที่ 1 ข้อที่ 1	103.27	27.030	.650	.713
ด้านที่ 1 ข้อที่ 2	103.30	27.803	.503	.722
ด้านที่ 1 ข้อที่ 3	102.90	27.886	.566	.721
ด้านที่ 1 ข้อที่ 4	102.90	28.300	.472	.725
ด้านที่ 1 ข้อที่ 5	103.17	27.937	.455	.724
ด้านที่ 1 ข้อที่ 6	102.73	30.685	-.038	.745
ด้านที่ 1 ข้อที่ 7	103.80	28.579	.176	.743
ด้านที่ 1 ข้อที่ 8	104.30	28.286	.269	.735
ด้านที่ 2 ข้อที่ 1	103.27	29.582	.150	.741
ด้านที่ 2 ข้อที่ 2	103.50	31.224	-.141	.760
ด้านที่ 2 ข้อที่ 3	103.33	25.540	.515	.713
ด้านที่ 2 ข้อที่ 4	104.30	25.390	.335	.737
ด้านที่ 2 ข้อที่ 5	104.00	29.931	.092	.744
ด้านที่ 3 ข้อที่ 1	106.27	27.926	.469	.723
ด้านที่ 3 ข้อที่ 2	106.43	31.289	-.172	.755
ด้านที่ 3 ข้อที่ 3	106.17	31.523	-.199	.760
ด้านที่ 3 ข้อที่ 4	106.23	29.633	.138	.742
ด้านที่ 3 ข้อที่ 5	105.00	30.966	-.103	.754
ด้านที่ 3 ข้อที่ 6	104.73	30.754	-.062	.746

ตารางแสดงค่าความเชื่อมั่นแบบสอบถามตามรายชื่อ

Item-Total Statistics				
ด้านที่ ข้อที่	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
ด้านที่ 3 ข้อที่ 7	104.23	28.737	.306	.732
ด้านที่ 3 ข้อที่ 8	104.47	30.947	-.104	.751
ด้านที่ 3 ข้อที่ 9	104.17	28.557	.251	.736
ด้านที่ 3 ข้อที่ 10	103.93	27.926	.386	.727
ด้านที่ 3 ข้อที่ 11	103.27	27.030	.650	.713
ด้านที่ 3 ข้อที่ 12	103.30	27.803	.503	.722
ด้านที่ 3 ข้อที่ 13	102.90	27.886	.566	.721
ด้านที่ 3 ข้อที่ 14	102.90	28.300	.472	.725
ด้านที่ 3 ข้อที่ 15	103.17	27.937	.455	.724
ด้านที่ 3 ข้อที่ 16	102.73	30.685	-.038	.745

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล	นางสาวโสภา ยอดศิริย์
วัน/เดือน/ปีเกิด	12 พฤษภาคม 2527
สถานที่เกิด	นครราชสีมา
ที่อยู่	9/30 หมู่บ้านลดาวัลย์ ถนนราชพฤกษ์ แขวงบางระมาด เขตตลิ่งชัน กรุงเทพฯ 10170
การศึกษา	ศิลปศาสตรบัณฑิต (ศศ.บ.) สาขาภาษาอังกฤษสื่อสารธุรกิจ มหาวิทยาลัยศรีปทุม, 2549 นิติศาสตรบัณฑิต (น.บ.) สาขานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีปทุม, 2557 บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต (บธ.ม.) กลุ่มวิชาการจัดการองค์การ มหาวิทยาลัยศรีปทุม, 2552 นิติศาสตรมหาบัณฑิต (น.ม.) กลุ่มวิชากฎหมายธุรกิจ มหาวิทยาลัยศรีปทุม, 2562 ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (ปร.ด.) สาขาวิชาการจัดการ มหาวิทยาลัยสยาม, 2563 รัฐศาสตรมหาบัณฑิต (ร.ม.) มหาวิทยาลัยสยาม, 2564
การเผยแพร่งานวิจัย	โสภา ยอดศิริย์ และจิตภา ธีรศิริกุล. (2565). การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่. การประชุมเสนอผลงานวิจัยการประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 4: <i>Social Sciences and Humanities for Sustainable Development in the Context of New World Order: สังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนในบริบทระบียบโลกใหม่</i> . (น. 181-193). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสยาม.